Remete Farkas László

Magyarság kincsei

Gondolatok, cikkek, tanulmányok…

Magyarok származásáról, nyelvéről… székelyekről és rovásírásról… magyarok koronájáról.
Korabeli krónikák, tudósítások és leírások felhasználásával…
Elméletek, kutatások, eredmények, következtetések…
Magyarságtudatunk erősítéséért!

KÉZIRAT
Budapest, 2010-2012.

TARTALOMJEGYZÉK

Magyar nyelv és nyelvrokonság 4
Bevezetés 4
1. Magyar = ugor vagy nem ugor, az itt a kérdés… 4
Tények 4
A finnugor származáselmélet zavarai 5
2. Magyar = türk-turáni, vagy valami más törökféle… 5
Tények 5
A „turáni” származáselmélet zavarai 6
3. Magyar = szkíta vagy nem szkíta… 6
Tények 6
A szkíta származáselmélet zavarai: 6
4. Magyarok = szkítiai ugorok, turáni sajátosságokkal? 7
Három a magyar igazság, egy a ráadás 7
A magyar ember 8
5. Korabeli források = régi igazságok 8
Magyarok bevonulásáról 8
Magyarok eredetéről 9
Nyelvrokonságról 11
Korabeli játékszabályok… 12
Irodalom 12

Székely nép eredete a krónikák tükrében 13
1. Vázlatos székely öntudat és életút 13
2. Székelyek eredettudata 14
3. Székely-magyarok, mint Kárpát-medencei őslakosai? 15
4. Székely-hun kapcsolat 15
5. Székely és bolgár-avar kapcsolat 17
6. Székely-magyar kapcsolat 18
7. Következtetések 19
8. Székely név eredete 20
9. Székelyek nyelve 20
10. Székelyek származástani tagozódása 21
11. Székelyek társadalmi tagozódása 21
12. Székelység genetikai sajátossága 22
Források 23

Székely-magyar rovásírás eredete 24
Bevezetés 24
Források a kárpát-medencei rovásírásról 24
Rovás-zavarok, zavaros rovások… 26
Elhanyagolt források 27
Rovásszerű írások 28
Alap-magánhangzók 29
Sajátos magánhangzók 30
Egyszerű mássalhangzók 31
Összetett mássalhangzók 33
Csoportjelek 34
Források 35

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Magyarok koronája – valóság és misztérium 36
Bevezetés 36
1. Diadém – A bizánci stílusú koronarész 36
Korona alsó részének ikonjai 36
Türkia királysága 38
Türkia nem Ungária 38
Geobitzász király 39
Bíborbanszületett Konstantin császár 39
Diadém legendája 40
2. Boltozat – A latin stílusú koronarész 40
Korona felső részének ikonjai 40
3. Korona – A magyarság szimbóluma 43
Eretnek korona 43
Alsó korona – Párta szimbolikája 43
Felső korona – Boltozat szimbolikája 44
Teljes korona – A Korona 45
Misztérium és valóság 45
Történelmi szükségszerűség 46
Tények és tévhitek 46
Kiegészítés 47
Főbb források 48

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Magyar nyelv és nyelvrokonság

Aranyszarvas Füzetek 35/2012. és 36/2012. számában közzétett cikkek összevont, átdolgozott változata.

Bevezetés

Vajon a FINNUGOR ELMÉLET = tény, tévedés vagy csúsztatás?

Fontos és tudományosan megalapozott választ igénylő kérdés. Ezzel szinte mindenki egyetért! De a tények elfogadása… más dolog. Mert manapság már az igazság is feszültséget okozhat. Sőt, a válasz is „hitkérdéseket érinthet”. Különösen, ha a válaszadók, kritizálóknál esetenként „némi érdekeltség” is érzékelhető. De, az szinte biztos: aki állást foglal… „darázsfészekbe nyúl”…

A magyarság származásáról több, szélsőséges vélekedés terjedt el, úgymint:

1. A magyarság: az ázsiai finnugor népességből emelkedett ki, elszakadva nyelvi rokonaiktól.
2. A magyarság: turáni-török (hun, avar, türk) eredetű népesség, akik nyugatra vándoroltak.
3. A magyarság: a szkítáktól eredeztethetők, minden más elmélet a magyarság elleni támadás.

E *három* feltételezés – első pillantásra – egymást kizárja. De ha a tényekhez is ragaszkodunk (nem a megosztó rögeszmékhez) akkor az érzékelhető ellentmondások más fényben tűnnek fel…

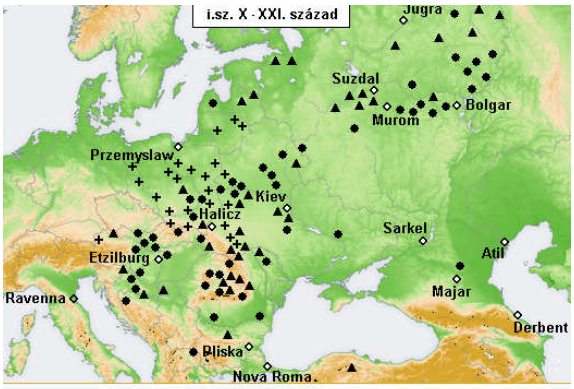
1. Magyar = ugor vagy nem ugor, az itt a kérdés…

Tények

A IV-XI. századi görög, latin, ószláv és arab nyelvű *szövegek és írásmódjaik* arra utalnak, hogy az akkori felfogás szerint: a magyarok, ugorok és jugorok ≠ különböző helyen élő népcsoportok.

Ugyanakkor több XII-XVII. századi (német, francia, itáliai, lengyel, észt, balti, skót, török) tudósítás is egyértelműen arra utal, hogy az ugorok és jugorok nyelve hasonlít a magyar nyelvhez. Valamint, hogy e népek a hunokat és magyarokat rokonaiknak tekintik.

Korabeli tudósítások igazolják, hogy a jugorok: a XV. század előtt még Európában éltek, sajátos módon szervezett *önálló országukban*. Csak szláv nyomásra (főleg Rettegett Iván cár idejében) kényszerültek az Urálon túlra. Vagyis a jugorok: eredetileg nem Ázsiából származtak!

Venger-ugor-magyar nevű település-nevek elhelyezkedése
+ weger-venger nevű helyek; ▲ ugor-nevű helyek; ● magyar-nevű helyek

A XIV. század előtti leírások a Kárpát-medence és Volga közötti ősi népeket még saját nevükön nevezték (mozsar, mescser, merja, muróm). Majd, amikor maradványaik is beolvadtak a helyi népességbe = együtt: ugorként említik őket.

Ősi jelenlétükre utal sok (Kárpát-medence és Volga közti) hely- és település-név. Például: Kárpátok = Ugor hegyek, Kijev környékén = Ugor hegy, több Urga nevű folyó, domb, település. Valamint, sok más hely- és településnév (venger, wegier, ungra, ugria, ugrovo, ugur, madara, madrasz, madziar, mozir, majar, mozsar, madzsar).

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Fontos hangoztatni, hogy a korabeli források ugorok alatt, nem a „halszagú-primitív” obi-ugorokat értették, akik külső nyomásra az Uráltól keletre kényszerültek. *Hanem* a szlávok előtt, a Kárpátok és Urál közt élő ősi népességet (ugorokat és jugorokat)! Akik hősi múltjáról és túlélési képességeiről az őket később leigázó középkori „ruszok” is elismerően írnak tudósításaikban, jelentéseikben… amelyeket a későbbi szemelvények is bizonyítanak.

Megjegyzés:

Sajnovics János csak 1770-ben írta meg *Demonstratio Idioma Ungarorum et Lapponum idem esse* című művét. A két nyelv EGYES KIFEJEZÉSEINEK nyelv- és hangtani hasonlóságáról!
Ezért, erős torzítás Őt a „finnugor származáselmélet atyjának” tekinteni. Különösen azért, mivel:
- előtte *több száz évvel* is tudósítottak az ugor-jugor és magyar nyelvek hasonlóságáról (lásd később);
- valamint, az ottani egyes népek hun-magyar rokonságáról, illetve az ilyen rokonságtudatukról;
- Bonfini is megemlíti krónikájában (1492-ben), a Don forrásvidéki magyarul beszélő népet.

Vagyis, komolytalan a finnugor elméletet a „Habsburgok aljas kitalációjának” kikiáltani.

A finnugor származáselmélet zavarai

A finnugor származáselmélet szerint: a magyarság őshazája Nyugat-Szibériában az Ob folyó alsó folyása melletti, főleg erdős vidék volt. Az elmélet azt feltételezi, hogy i.e. IV. évezredben e vidéken éltek az uráli népek. Ahonnan, i.e. III. ezredben az ugor népek délebbre húzódtak, akikből a magyarok ősei kiváltak. Sajnos ezt vélekedést nemcsak a hivatalos „tudomány”, hanem a tömegekre ható Wikipédia is erősíti…

Ugyanis, ez az elmélet – bár „sok mindent megmagyarázna” – *ellentmond a tényeknek*! Ezt igazolja, hogy a korabeli krónikaírók és tudósítók (de még az ottani népek hagyományai szerint is) szerint is: a jugorok és obi-ugorok a XII. századig Európában éltek (az Urál hegységtől nyugatra)! Vagyis, nem ázsiaiak voltak!

Genetikai adatok szerint, ha „létezett is egy „finnugor őshaza” = az i.e. IV. évezred után már nem lehetett az Urálon túl. Így, a „magyar őshazát” sem ésszerű a Donnál keletebbre keresni.

Megjegyzés:

A mai magyar „hivatalos tudomány” is próbálkozik finoman módosítani dogmáit. *Már* nem állítja, hogy a magyarok = a finnugoroktól származnak. *Hanem* azt, hogy a magyar nyelv = a finnugor népek nyelvével mutat legközelebbi nyelvszerkezeti rokonságot. Így közelítve a tényekhez.

A magyarok neve némely nyelvben: ugor, ugorec (ukrán). uhor (szlovák, morva). A korabeli iratok pedig a Don-Duna közt élő magyarokat ugor, ougor (ó-szláv), ouggros (görög) néven említik. Vagyis, amikor finn-ugor kifejezést megalkották, akkor valójában finn-magyart jelentett.

2. Magyar = türk-turáni, vagy valami más törökféle…

Tények

A magyarság türk-turáni rokonságára csak néhány korabeli tudósítás utal, viszont a magyar nyelv egyes logikai sajátosságai részbeni szókészlete) egyfajta uráli-altáji nyelvi hatásra utalnak.

Az elmélet elismert képviselője, Vámbéri Ármin jól fogalmazott, amikor azt írta:

> „A magyarok eredetéről írt tanulmányomban megkíséreltem bebizonyítani, hogy e nép, habár nyelvalakjai túlnyomóan ugor-jelleműek, – szókincsének legnagyobb része ugyanis török, – uralkodó etnikai alkotórészeiben török-tatár eredetű…”
>
> (Vámbéri Ármin: A magyarság keletkezése és gyarapodása. Budapest, 1895, Franklin Társulat).

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Mert, ez = így igaz. Hiszen, az ősmagyarság többször került altáji-ázsiai (hunok, avarok, tükrök, kazárok) népek hatalmi alárendeltségébe és kulturális vonzáskörébe. Tény, hogy a magyarság honfoglalás kori vezető és katonai rétegénél uráli-altáji genetikai jelek is fellelhetők. De ezek aránya nem döntő (uralkodó) mértékű (<18%), a köznép esetében pedig nem jelentős (<6%).

Sajnos, az elmélet „egyes továbbfejlesztői" olyan látványos türk-turáni származáselméletet kreáltak, amely nem igényli a tények következetes figyelembe vételét…

A „turáni" származáselmélet zavarai

A Kárpát-medencei köznép turáni vagy közép-ázsiai eredetét a régészeti feltárások genetikai eredményei nem igazolják. Inkább az erősítik, hogy az itteni köznép többségét főleg az ősi (Kárpáti, K-európai) népesség alkotta. Vagyis: a gravetti, bükki-szeleta, és a vonaldíszes kultúra népessége. Főleg a hegyvidékek peremén, folyóvölgyek vizenyősebb környékén, amelyeket kevésbé érintettek a jelentős népmozgások és betelepítések. Azokon a helyeken, amelyek a síkvidéki földművelő és sztyeppei legeltető-hódító népcsoportok számára előnytelenek voltak…

A magyar nyelv sajátosságai – jelentős altáji, iráni hatás ellenére – inkább uráli (Kárpátok és Volga közti prehisztorikus ősnépi) nyelvrokonságra utalnak. Ugyanis, a nyelvrokonság: a nyelvalakok hasonlóságára utal. Mivel, a nyelv logikája nehezen változik, a szókincs – külső hatásra – pedig könnyen változhat. Ahogy a mai európai nyelvekben is sok a görög, latin, német, francia és angol szóátvétel, különösen új fogalmak átvételekor… Egy példán érzékeltetve: a mai görög nyelv is „tele van" angol jövevényszavakkal, holott a görög nyelv nem angol eredetű…

Megjegyzés: a mai „hivatalos tudomány" elismeri a magyar nyelvre gyakorolt turáni és közép-ázsiai „hatást". Ugyanakkor, ennek kizárólagosságát = a genetikai és nyelvi adatok még nem bizonyítják.

3. Magyar = szkíta vagy nem szkíta…

Tények

Magyarság főbb alkotóelemei: a Kuma- és Kubán- folyó környékiek (kum-magyarok), Kárpátok és Don köztiek (fehér magyarok), és a Don-Volga közti területről származók (fekete magyarok). Valamint, a hozzájuk csatlakozó muróm, yugur, bolgár, kazár, polovec-kun és alán töredékek.

Ókori tudósítások és kora-középkori krónikák egyértelműen kijelölik Szkítia határait: az Istros (Duna) és Tanais (alsó Don és Donyec) közti területet. A keletebbi területeket már szarmata vidékként említik. Későbbi krónikaírók e területet kiterjesztették a Volga vonaláig. De soha sem terjesztették ki uráli vagy szibériai területre! A kora középkori Szkítia = nem a mai Ázsia!

A korabeli források *nem azt* állítják, hogy a magyarok = szkíták voltak. *Hanem azt*, hogy a magyarok = szkíta-földről vonultak a Kárpát-medencébe. Nem találtam olyan korabeli krónikát és tudósítást, amely egyértelműen utalna a magyarok ázsiai (Urálon túli) származására…

Megjegyzés: a szkíta származáselmélet nem zárja ki sem a finn-ugor, sem a bolgár-török rokonságot. Mint, ahogy e két származáselmélet sem zárja ki a magyarok az európai szkítiai származását…

A szkíta származáselmélet zavarai:

A magyarság szkítiai származására utalás akár helytálló is lehet, ha Szkítia alatt: annak földrajzi területét értünk (ahogy a korabeli tudósítók). Ilyen értelemben szkítiaiak az Oka-Volga környéki marik, mordvinok, baskírok, sőt az Ázsiába kényszerülő jugorok is. Vagyis: *azok a finnugor népek is* „szkítiaiak", akikkel a szkíta elmélet hívei nem kívánnak rokonságot vállalni...

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Ha a korabeli birodalmi fogalmakban próbálunk gondolkodni: érdemes még óvatosabban tenni. Ugyanis, a magyarok attól még nem váltak szkítákká, mert valamikor szkíta uralom alatt álltak. Mint ahogy attól sem váltak „osztrákká”, hogy a Habsburg birodalom „igáját élvezhették”.

Korai görög, perzsa történetíróknál a szkíta (szaka) megnevezés = gyűjtőfogalom. Így nevezték a füves pusztai-nomád népeket. Vagyis, a magyarokat *akár* tekinthetnénk „európai szkítáknak” is. Ezzel csak az a gond, hogy a Kárpát-medencében bevonuló magyarság = nem az alföldi füves pusztákat vette birtokába, hanem az erdős-ligetes folyóvölgyeket és partokat, hegyaljai területeket (szabadon hagyva a pusztai gazdálkodásra alkalmas Alföldet). Ugyanis, valószínűtlen, hogy egy síkvidéki füves pusztákhoz és vándorló legeltetéshez szokott sátorozó népesség megváltoztatta volna nomád-hódító életmódját. Előzetes tapasztalatok nélkül, néhány év alatt, áttérve a helyhez kötött állattartásra, a foki gazdálkodásra, a bányászatra és kohászatra?

A honfoglalás-kori köznépesség genetikai jellemzői is arra utalnak, hogy magyarok ősei:
- különböznek az i.e. 7. – i.sz. 4. századi *ázsiai* szkíta, szarmata, hun, türk népességektől.
- hasonlítanak az *európai* szkíta és szarmata területek mai népességekéhez (szorbok, gorálok, szlovákok, vendek, ruszinok, nyugat-ukránok), akik szintén nem pusztai népek…

Megjegyzés: átgondolandók a magyarság sztyeppei és fél-ázsiai származásra utaló megnyilvánulások. Akárcsak a magyarság turáni, ázsiai hun, vagy iráni származás-elméletek is…

4. Magyarok = szkítiai ugorok, turáni sajátosságokkal?

Három a magyar igazság, egy a ráadás

A magyarság származására egyik elmélet sem ad teljes értékű választ. De, ha *a három elméletet együtt értelmezzük*, közelebb juthatunk az igazsághoz. Így, a magyarok ősei voltak/lehettek:

- közép-kelet-európai finn-ugorok is: akik már az i.e. IV. évezredben a Kárpátok-Don közti területen éltek. Vagyis, a korabeli írásos források szerinti Don-Volga közti *ugurok*, Kárpátok–Volga közti *fehér* és *fekete ougorok*, Káma környéki *yugorok*. Erre utalhat: a genetikai sajátosság, a magyar nyelv logikája, az ősi ugor-uráli szókészlet.

- kelet-európai ogur-törökök is: akik már az i.e. VII. évezredben a Volgától nyugatra éltek, együtt az ottani ugorokkal. Vagyis, a korabeli írásos források szerinti *meótiszi* (nem ázsiai!) *hunok*, *utigurok* és *kutigurok*, *baskírok*, *hunvarok* (hun-avarok), a Kum-Kubán menti *magyarok*, Kaukázus környéki *szavárd-magyarok*. Erre utalhat: a magyarok alkati jellemzői, a török és iráni jövevényszó-készlet, a turulos vezér-legendák, népzenei motívumok.

- kelet-európai szkíták is: akik az ókori Szkítia (Duna-Don közti terület) sztyeppei és ligetes övezetében éltek. Vagyis, a korabeli források és néphagyományok szerinti *agathyrsik*, *kimmerek*, meótisi *szkíták*, ugurok, *üngürüszök* (utigur-székelyek). Erre utalhat: az e területen gyakori „aranyszarvas” ábrázolás-lelet, a szarvas-legendáriumok hasonlósága.

- valamint, a közép- és kelet európai kőkori népesség leszármazottai is: akiknek ősei a Kárpát-medence és környéki, valamint a Fekete-tenger melléki keleti-gravetti népcsoportok lehettek. Azok, akik kb. 35-40 ezer éve vonulhattak közép-és kelet-Európába, és amelyek férfiágon az R1a Y-DNS-haplocsoport hordozói. Ezek mindmáig jelentős mértékűek a Kárpátok észak és kelet részén élők (magyar, palóc, lengyel, vend, ruszin, ukrán, belorusz) egyes csoportjainál, és a Volga-környéki baskír-ugor népeknél. Vagyis ott, amely a középkori leírások szerint az ugorok régi lakhelye volt.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

A magyar ember

Az előbbiek alapján valószínűsíthető, hogy az ősmagyar köznép: egy olyan ős-európai *kárpáti-szkítiai* népesség, amely az helyi ősnépesség, valamint az *ougor* (magyar, mescser, murom), *ogur* (bolgár-török) és *alán* (jazig, jász) népességek keveredéséből alakult ki. Amely:

- genetikailag = közép-kelet európai (ős-európai, kelet-európai, balti, némi észak-kaukázusi);
- embertanilag = közép-kelet európai (vércsoport, bőr-, haj- szemszín, termet stb. alapján);
- nyelvében = toldalékoló (finnugor, altáji-kaukázusi hasonlósággal);
- ősi szókészletében = főleg ugor és kipcsak-ogur (iráni és szláv jövevényszavakkal);
- ősi életmódjában = vízfolyás menti gazdálkodó, állattartó (halászattal, földműveléssel);
- ősi lakhelyében = folyóvíz menti kiemelkedő ligetes részen (külön téli és nyári szállással);
- ősi élettere = közép- és kelet európai ligetes sztyeppe, és ártéri terület;
- őshagyománya = közép- és kelet európai, némi kaukázusi és turáni hatása;
- ősi szokásai = Kárpát-medencei sajátosság (nyugat-ugor, ős-szláv, dunai bolgár hatással).

A korabeli magyarság (köznép) genetikai jellemzői arra utalnak, hogy ősei:
- az i.e. 36-10. ezer közötti ős-európai Szeleta- és keleti gravetti népességtől származhattak;
- az i.e. 9-8. ezer körüli szvideri kultúra népességéből emelkedhettek ki;
- de i.e. 7. ezer után már távol lehettek a pontusi és turáni hatásoktól;
- és i.e. 4. ezer után már nem érte őket jelentős szibériai és uráli hatás;
- genetikailag hasonlóak a szlovák, D-lengyel, Ny-ukrán, ruszin, vend, szorb népességekhez.
- különböznek az i.e. 7. – i.sz. 4. századi ázsiai szkíta, szarmata, hun, türk népességektől;
- jellemzően eltérnek a közép-kelet Európán kívüli népességektől.

„*Eddigi tudásunk szerint ugyanis a magyarság az egyetlen törökös szervezetű nép, melynek olyan jelentős finnugor eredetű alaprétege volt, hogy az a maga nyelvét a török nyelv rovására érvényesítve, az egész népközösséget – ha nagyszámú török eredetű kölcsönszó megmaradásával is – finnugor nyelvűvé tehette.*” (Erdély története, I. kötet; Akadémiai Kiadó, Budapest, 1986., 291. oldal)

5. Korabeli források = régi igazságok

A magyarság származását magyarázó, igazoló? elméletek körül mára már „körkörös védelemre berendezkedett szekértáborok” alakultak ki. Olyan választóvonalak mentén, amelyek logikája tudományosan már *nehezen kezelhetők*. És, ami még zavaróbb: gyakran több energia fordítódik a másik tábor véleményének lejáratására, mint a saját elméleteinek bizonyítására.

Az elméletek mellett-ellen hangoztatott érvek egyre zavarosabbak. Ezért, hogy „átláthassunk a szitán”, célszerű megismerni néhány – elgondolkodtató- korabeli forrást is. Olyanokat, amelyekre az elméleteket felállítók-védők és kritizálók = nem hivatkoznak (talán nem is ismerik).

Magyarok bevonulásáról

Nyesztornak tulajdonított (1118. körüli) kijevi „*Elmúlt idők krónika*” így tudósít:

> „Sok idő múlva szlávok telepedtek le a Duna mentén, amely most Ougor és Bolgár. … Amikor is a szláv nép, ahogy említettük, a Dunánál élt, szkíták jöttek, a kazártól, vagyis bolgárok, és Duna mentén megállapodtak, és a szlávok földjén betelepülők lettek… Azután jöttek [610 körül] a fehér ougorok és elfoglalták a Szláv-földet… és azután a fekete ougorok vonultak el Kijev mellett [891-895. körül]…

6406. évben [898. körül]. Ougorok elvonultak Kijev hegye mellett, amelynek mostani neve Ugori [hegy], a Dnyeperhez érkeztek és zsákmányoltak; úgy vonultak, mint a polovecek... És keletről áthágtak a magas hegyeken [Kárpátok], amelyek Ougor-hegyekként neveznek… ; Ezután az ougorok elűzték a vlahokat; és elfoglalták azt a földet és összetelepültek a szlovákokkal, maguk alá rendelve őket; és azóta az Ougor földnek neveztetik."…

Nagy Lengyel Krónika (készült 1273. körül) így emlékezik meg a magyarokról:

„Vengerek egy Vrka [Wkra] nevezetű folyóról kapták nevüket, amely abból a nagy tóból folyik az Északi-tengerhez, amelynél most Przemyslav város fekszik. Azután, hogy gótok a szigetekről – melyek neve Skants [Skandináv] és Gothalrik [Gotland] – kijöttek népeket kifosztogatni; kezdték őket (vengereket) saját településeikben elnyomni és kellemetlenségeket okozni, a vengerek feleségeikkel és gyermekeikkel visszatértek a pannonok földjére [Attila idejében], ahonnan eredtek, és ott végleg letelepedtek…"

Rogozsszki Krónikás néven ismert töredékek (készült 1412. körül) így emlékezik:

„Sok év elteltével szlávok telepedtek le a Duna mentén, ami most Ugor föld… A 6405. évben [897-ben] éltek a Duna mentén szlávok, ugorok, murómák és dunai bolgárok."

Erlesunda de Peer Persson (svéd utazó, követ) „*Regin Muschowitici Sciographia*" című művében (1615.) írja:

„Jugra fejedelemség Moszkvától 350 mérföldre észak-keletre terül el; ahol egy Jugra nevű erődítménnyel körbevett város épült. Az oroszok úgy gondolják, hogy az ugorok kivándoroltak, vagy innen származtatják magukat, majd a Meotis-tónál éltek, majd a Duna-folyónál, ahol most az igazi ugorok élnek. Az oroszok nagyon büszkék erre és azt mondják, hogy az ő uralmuk alatt állt az a nép, amely borzalmasan feldúlta és elpusztította Itáliát, Frankhont és Germániát, és ezen országok pusztulást okozták."

Madzsar Tahiri című oszmán-török történeti adatgyűjtemény (1740-ben) így ír a magyarok vándorlásairól:

„Amióta a madzsarok elhagyták a Sztyeppet, [Jézus] születésétől a 744. évéig 370 év telt el. Ennyi idő eltelte után… a kétszázezer a régebbi hazájába, Madzsarisztánba költözött, melynek megszállása után ott letelepedett."

Magyarok eredetéről

Pater Richardus (német? szerzetes, pápai megbízott) úti jelentésében (1236-ban) ezt írja:

„Nagy-Bolgárország nagy és hatalmas ország, melynek gazdag városai vannak, de mindnyájan pogányok… A régiek hagyományaiból tudják, hogy ezek a magyarok tőlük származnak…"

„Rubruki" Wilhelmus (francia ferences szerzetes, királyi megbízott, utazó követ) leírásában (1255-ben) így ír az ott talált magyarokról:

„Innen, Baskíria tartományából jöttek a hunok, akiket később hungaroknak neveztek, s ezért hívják Nagy–Hungáriának. … Többit a krónikákból lehet megtudni… Hungária, az Pannónia volt."

Petrus Ransanus (lucerai püspök), „Epithoma Rerum Hungaricarum" című kódexben (1492. körül) így ír a szarmaták és magyarok kapcsolatáról:

„… szarmaták hatalmas tömege… találva maguknak katonai dolgokban tapasztalt embert, egy Ungar nevezetűt… kivonultak szülőföldjükről. Kijöttek ők… az Európai Szarmatia valamely részéről, amelyet a szarmaták még ma is Ungariának neveznek. … Ennek hitelességét megerősíti, hogy Szarmatia uralkodója, akit Moszkóvia [Moszkvai Fejedelemség] hercegének is neveznek, a sok egyéb címe között… Ungaria hercegének is nevezik. De nem az itteni [Kárpát-medencei] Magyarország hercegének, hanem a Szarmatiai-nak, ahonnan a Pannóniát birtokló ungarok [magyarok] kivonultak."

Antonio Bonfini (itáliai költő, történetíró) „Rerum Hungaricum Decades" című majd ezer oldalas krónikájában így ír (1497-ben) a hun-magyarok eredetéről:

„… a hungarok [magyarok] rokonságban állnak a hunokkal, akik az ázsiai Szkítiában elterjedtek és a Don forrásvidékén élnek, de nem azoktól a hunoktól származnak, akik Ázsiában maradtak, hanem azoktól, akik kedvezőbb éghajlatot keresve Európába vonultak.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Maciej Miechowita (lengyel történész, földrajztudós) „Tractatus de duabus Sarmatis" című művének második kiegészítő részében (1521-ben) így ír:

„Végül, Jugriából, Szkítia északi széléről jöttek az ugorok, akiket később hunoknak és ungaroknak neveztek. Létszámfölényükkel megsemmisítették és elűzték a gótokat… A jugorok, mikor megsokszorozódtak, a nagy folyókon átkeltek, a hagyomány szerint vadászat közben egy zerge nyomát követve, a ruszok földjére lépve és gyorsan megközelítve Pannóniát. Atillát emelve vezérüknek…"… „Először is, megjegyzünk: hogy a jugorok nevüket a szkítiai Jugor területről kapták, ahonnan erednek, és ahonnan kivándoroltak; a csehek, lengyelek és szlávok is hunoknak nevezték őket, míg végül ők is ungaroknak nevezik őket."

Alessandro Guagnini (itáliai krónikás, katona) [más adat szerint a szerző: *Maciej Stryjkowski*] „*Sarmatiae Europeae descriptio*" művében (1572-ben) a következőket írja:

„Jugra vagy Juhra, amelynek lakóit ugoroknak vagy jugriknak neveztetnek, az Északi-tenger mentén terül el; ahonnan, ahogy mondják, valamikor az ungarok megélhetésük érdekében innen… áttelepültek a Maeotis-mocsarak környékére. Azután, a Duna-folyó felé vándoroltak Pannoniába és a maguk nyelvén Pannoniát Ugoriának majd Hungáriának nevezték, Attila vezetésével meghódították Ázsia és Európa sok országát. …

Andre Thevet (francia ferences pap, térképész, felfedező) „*Cosmographie Universelle*" című munkájában (1575-ben) az alábbiakat írja:

„Az Ob és Jurga folyók között elterülő terület neve Jugra, ahonnan, ahogy ezt hitelesnek tartják, onnan jöttek ki az első hunok, akiktől a magyarok származnak, és akik onnan a 367-ik esztendő nyarán elvándoroltak, sok szóbeszédre adva okot Franciaországban; valamint nem kétséges, hogy azok szkíták voltak, méghozzá északiak és nyugatról a legtávolabbiak."

Salamon Neugebauer (lengyel történész) „*Moscovia, hoc est …*" terjedelmes című statisztikai és földrajzi leírásában (1612-ben) megemlíti:

„Az északi tengernél elterülő Jugoria, ahonnan egykor a Meotisz-tónál hosszú ideig élő ugorok vagy magyarok, feltehetően az országuk terméketlensége miatt áttelepültek a Duna partjára, és elfoglalták Pannoniát, elsőnek adták annak a Jungária nevet, de néhány iratban változtatva, Ungáriának nevezték."

Leideni" Elsevier (holland kiadó) „*Russia seu Moskovia…*" című művében írja (1630-ban):

„Jugra vagy Ugra terület, amely lakosai jugri-nak vagy ugri-nak nevezik, az északi tenger környékén található. Azt hirdetik, hogy a hungarok, a föld terméketlensége miatt, onnan kivonultak és a Maeotis-tenger mentén telepedtek le, majd átmentek Pannoniába, amelyet mostanság Hungáriának neveznek."

Jacob Reytenfels (balti utazó, diplomata) „*De rebus Moschoviticis...*" című földrajzi, politikai és gazdasági leírásában (1676-ban) az alábbiakról tudósít:

„Jugoria, Jugra városával, kiterjedt területet foglal magába, egészen a Tatár-tengerig [Krím-félszigetig] elnyújtózva… Őslakói, nagyrészt hunok és más népek maradványai, [akik] valamikor elfoglaltak sok moszkvai [rusz fejedelmi] területet, és elsősorban Pannoniát.

Patrick Gordon (skót származású orosz cári tábornok) naplójába (1691. körül) ezt jegyezte:

„Magyarország egykor hatalmas és virágzó hatalom volt, északon a Kárpátok hegyei, keleten a Fekete-tenger, nyugaton Moravia és Ausztria, délen Szerbia, Bosznia és Bolgária határolta, sőt ezek az országok valamikor a fennhatósága alá tartoztak. Jelenleg magyarok lakják, egy nép, hunok és avarok, vagy ugorok, akik a Volga-folyó közelében éltek; ez egy terület, amelyet máig Jugoriának neveznek, e címet használja a Moszkvai cár is. „

Madzsar Tahiri című török történeti adatgyűjtemény (1740-ben) így ír a magyarok királyáról:

„A madzsar nép történelmi könyveiben meg van írva, hogy a madzsar nép a tatár [türk] népfajták közül eredő népfajt alkot. … az említett néptörzs a sztyeppről felkerekedett azzal a céllal, hogy a nyugati országokba vándorol. Az Itil folyó [Donec] és Ten [Don] folyó között elterülő tágas pusztaságon, mely Dest-i Kipcsak [Kipcsak Sztyepp] néven ismeretes, felütötte sátrait és egy évig az említett területen nomadizált. Azután… átkelt a Ten [Don-Donyec] folyón… elhatározták, hogy a Pannonija nevű tartományt, melyet ma Üngürüsznek [ungarusnak] vagy Madzsarisztánnak hívnak, hazájukul választják. Ebben az országban telepedtek le, és alapítottak maguknak hazát… Ő [Jézus] születésének 416. esztendejében az említett hercegüknek, Attilának királyi címet adományoztak, és így ő lett a madzsar néptörzs első királya."

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Nyelvrokonságról

Pater Richardus (német? szerzetes, pápai megbízott) úti jelentésében (1236-ban) ezt írja:

> „Nagy-Bolgárország nagy és hatalmas ország, melynek gazdag városai vannak, de mindnyájan pogányok. … Ennek az országnak egyik nagy városában… a barát [Juliánusz barát] egy magyar nőt talált… Ez elmagyarázta a barátnak az utat, hogy merre menjen… Megtalálta pedig őket a nagy Etil folyó mellett... Bármit mondott nekik a hitről vagy egyebekről, a legfigyelmesebben hallgatták, mivel teljesen magyar a nyelvük; megértették őt, és ő is azokat."

„Rubruki" Wilhelmus (francia ferences szerzetes, királyi megbízott, utazó követ) keleti útjai leírásaiban (1255-ben) így ír az ott talált magyarokról:

> „Miután az Etiltől kiindulva tizenkét napot mentünk, egy nagy folyóhoz értünk, melyet Jajiknak hívnak; északról jön a baskírok földjéről, s az említett tengerbe ömlik. A baskírok ugyanazt a nyelvet beszélik, mint a magyarok…"

Petrus Ransanus (lucerai püspök), „Epithoma Rerum Hungaricarum" című kódexben (1492. körül) így ír a szarmaták és magyarok kapcsolatáról:

> „… szarmaták hatalmas tömege… találva maguknak katonai dolgokban tapasztalt embert, egy Ungar nevezetűt… kivonultak szülőföldjükről. Kijöttek ők… az Európai Szarmatia valamely részéről, amelyet a szarmaták még ma is Ungariának neveznek. Sokak szerint, akik e népek között jártak, e terület lakói ugyanazon a nyelven beszélnek, mint az ungarok [pannóniai magyarok]."

Antonio Bonfini (itáliai költő, történetíró) „Rerum Hungaricum Decades" című majd ezer oldalas krónikájában így ír (1497-ben) a hun-magyarok eredetéről:

> „Pius pápa… tanúságra hív egy veronai polgárt, aki azt mondta, hogy amikor a Don forrásánál járt, ott magyarul beszélő népre bukkant. A mi isteni Mátyásunk [Mátyás király] …, követeket és kutatókat küldött oda, hogy a rokon népet, ha lehet, átcsábítsa a folytonos háborúságtól meglehetősen elnéptelenedett Pannóniába, ami ugyan eddig nem sikerült, de ha megéri, bizonyára megvalósul."

Alessandro Guagnini (itáliai krónikás, katona) [más adatok szerint a szerző: *Maciej Stryjkowski*] „*Sarmatiae Europeae descriptio*" művében (1572-ben) a következőket írja:

> „Jugra vagy Juhra, amelynek lakóit ugoroknak vagy jugriknak neveztetnek, az Északi-tenger mentén terül el… E föld lakói adót fizetnek a moszkvai nagyfejedelemnek, és ugyanazt a nyelvet beszélik, mint a hungarok."

Salamon Neugebauer (lengyel történész) „*Moscovia, hoc est* …" terjedelmes című statisztikai és földrajzi leírásában (1612-ben) megemlíti:

> „Moszkoviaiak úgy tartják, hogy az uralmuk alatt állók [jugoriaiak] egykor leigázták Európa nagy részét. Bizonygatják, hogy a jugorok ezidáig egy nyelven beszélnek a magyarokkal."

Augustine Mayerberg (német diplomata, moszkvai nagykövet) „*Voyage en Moscovie*…" című leírásában **(**1663-ban) az alábbiakról tudósít:

> „Jugoria, vagy Jugra, másként Juhra – nem nagy terület… Regélik, hogy innen vándorolt ki az a nép, amely leverte és megsemmisítette az avarokat és hunokat és elfoglalta Dáciát, Pannoniát és Norikumot… Némelyek mondják, annak bizonyítékául szolgál a nyelv hasonlósága…".

Maciej Miechowita (lengyel történész, földrajztudós) „Tractatus de duabus Sarmatis" című művének kiegészítő részében (1521-ben) így ír:

> „Először is, megjegyzünk: hogy a jugorok nevüket a szkítiai Jugor területről kapták, ahonnan erednek, és ahonnan kivándoroltak; a csehek, lengyelek és szlávok is hunoknak nevezték őket, míg végül ők is ungaroknak nevezik őket… Második, amit megjegyzünk: a Magyarországon a jugorok nyelve, azokéval, akik Szkítiában Jugriában élnek, egyazon nyelv, egyazon beszéd, egyazon kiejtés. Ugyanakkor, Pannóniában a vengerek (magyarok) keresztények, kulturáltabbak, mindenben és minden téren sokkal gazdagabbak, míg Szkítiában a jugorok máig bálványimádók és vadabbak.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Sebold von Pibrach (bajor diplomata, I. Szulejmán szultán tolmácsa) „*Tarihi Üngürüsz*” című krónikájában (1545-ben) így tudósít:

> „Dzsiddija [Szkítia] fejedelme segítségül Hunor népéből, akik tatárok [ugorok, türkök] voltak, húszezer katonát gyűjtött össze, és Adzsem [Perzsia] padisahjához küldte. … Amikor Adzsem padisahja is Kosztantinije ellen ment, az említett Hunor népét támadás érte,… és Pannonija tartományába költözött… Amikor abba a tartományba [Kárpát-medencébe] érkeztek, látták, hogy csodálatosan bőséges folyamai vannak nagy számban, sok gyümölcse és bő termése van annak az országnak, és az ő nyelvükön beszélnek [az ott élők]…”.

Jacob Reytenfels (balti utazó, diplomata) „*De rebus Moschoviticis*...” című földrajzi, politikai és gazdasági leírásában (1676-ban) az alábbiakról tudósít:

> „Jugoria, Jugra városával, kiterjedt területet foglal magába… Őslakói, nagyrészt hunok és más népek maradványai, [akik] elfoglaltak sok moszkvai területet, és elsősorban Pannoniát. Megfélemlítve az egész földet, kialakították a hungar [magyar] nyelvet, a saját hun nyelvükkel egyesítve. Minderre tökéletes bizonyítékul szolgál a nyelvjárás, [amely] mindmáig használatban van Jugoriában, és alig különbözik a hungartól.”

I. F. Blaramberg (orosz tábornok, térképész) „Description historique, … du Caucase” című katonai leírásában *(*1848-ban) ezt közli:

> „883-ban, Bíborbanszületett Konstantin megemlítése szerint, a kazárok közötti belső villongások idejében, kabar vagy kazár nevű három törzsük, legyőzetve saját törzstársaiktól, elrejtőztek a magyaroknál vagy ugoroknál, és kabar néven létrehozták a nyolcadik magyar törzset, megőrizve a kazár nyelvet, maguk is felvéve az ugor nyelvet.”

Korabeli játékszabályok…

A törzsszövetségek kialakulásánál nem volt követelmény az azonos nyelv és származás, a közös hit vagy nemzeti öntudat, hazaszeretet. Ezért, az ilyen elvárásokat dőreség számon kérni azoktól, akik – az akkori lehetőségekhez igazodva – a túlélés érdekében kénytelenek voltak élni az akkori „hatalmi játékszabályok szerint”. A gyengébb népcsoportok 3 megoldás között „választhattak”: csatlakoznak az erősebbhez; harcolnak és legyőzetnek; vagy új helyet keresnek…

Az a népcsoport, amely csatlakozott egy erősebb birodalomhoz: annak alárendeltségbe került, elő-és utóvédként harcolnia kellett, határvidék-őrzésére rendelték. Ellátták fejedelem és családjának védelmét, felügyelték a szolgálókat és a helyőrséget, őrizték az utakat és átkelőket, felderítői feladatokat láttak el. Kedvezményekért, kiváltságokért és jövedelmező tisztségekért.

Irodalom

1. A finnugor származáselmélet: http://www.szittya.com/olvasmanyok3.htm
2. Средневековые исторические тексты Востока и Запада. http://www.vostlit.info/,
3. Képes Krónika: http://mek.oszk.hu/10600/10642/10642.htm,
4. Anonymus: Gesta Hungarorum: http://mek.oszk.hu/02200/02245/02245.htm,
5. Kézai Simon: Gesta Hungarorum: http://mek.oszk.hu/02200/02249/02249.htm
6. Tarih Üngürüsz és Madzsar Tarihi: http://terebess.hu/keletkultinfo/lexikon/terdzsuman.html
7. Bonfini: Magyar Történelem Tizedei: http://terebess.hu/keletkultinfo/lexikon/terdzsuman.html
8. Pallas Nagy Lexikona (http://mek.oszk.hu/00000/00060/html/)
9. Finnugor nyelvrokonság: http://hu.wikipedia.org/wiki/Finnugor_nyelvrokonság
10. Kiszely István: A magyar nép őstörténete /A székelyek/ (http://mek.niif.hu/06400/06403/html/#47)
11. Kalevi Wiik: Who Are the *Finns*? http://www.linguistics.fi/julkaisut/SKY2006_1/1FK60.1.9.WIIK.pdf
12. Dr. Grespik László: A finnugor-elmélet hazudik…: http://www.sinergo.de/magyarnyelv/Grespik.htm
13. Radics Géza: A finnugor származáselmélet és kialakulása: http://dobogommt.hu/dobogo/cikk.php...
14. Dr. Béres Judit: Volt egyszer egy finnugor... http://magyarmegmaradasert.hu/erdekkorok/magyarsag...

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Székely nép eredete a krónikák tükrében

Aranyszarvas Füzetek 33/2012. és 34/2012. számában közzétett cikkek összevont, átdolgozott változata.

Székelység = magyar nyelvű és sajátos magyarság-tudatú népesség, amely a történelem zivataros időszakait átvészelve hosszú időn át – még idegen környezetben is – képes volt megőrizni sajátos hagyományait és szokásait, zártságát és elkülönülését, archaikus írását és hitvilágát.

1. Vázlatos székely öntudat és életút

A székelyek önmagukat Attila király hun birodalmához csatlakozó népnek tekintik. Úgy tartják, hogy a hunok nyugati terjeszkedése során érkeztek a Kárpát-medencébe. Majd, az itteni hun uralom összeomlása után Erdély felé vonultak. Ott egy részük letelepedett, megőrizve egységét az Árpád-népének bevonulásáig, és akikhez csatlakoztak. Ezt követően más népességekkel (kabarokkal, palócokkal) együtt a Kárpát-medence határvidékén védelmi feladatokat láttak el.

> „Az okleveles emlékek és a földrajzi nevek bizonysága szerint és Árpád-korban az ország különböző vidékein, elsősorban a gyepűvonalak közelében éltek székelyek: Baranya, Szerém, Temes, Szabolcs, Abaúj, Gömör, Bars, Moson, Fejér, Tolna megyékben, valamint nagyobb számmal a morva határszélen, Pozsony megye hegyentúli részén, Sasvár közelében, ill. Biharban a Körösök vidékén." (Magyar Néprajzi Lexikon, Akadémiai Kiadó, Budapest 1977-1982)

XII. században a nyugati székelység jelentős részben áttelepítésre került a kelet-erdélyi területek határvidékének őrzésére. A helyben maradó székelység az Oszmán és Habsburg Birodalom közötti háborúkban részben felőrlődött, részben az Alföld északi-keleti részére települt. Eközben fokozatosan beolvadva a környezetükben betelepült-betelepített népességekbe, de nyomokban megőrizve kultúrájukat, életmódjukat és társadalmi szokásaikat.

Erdélyben a székelység önálló települési régiót alakított ki (Székelyföld). Megőrizve etnikai öntudatukat, és kiváltságaikat, nyelvüket és kultúrájukat, ősi hitvilágukat. Bezárkózva őrizve szokásaikat, családi kapcsolataikban is elkülönülve az ottani népességektől. Olyannyira, hogy a XV. századi Erdélyi Fejedelemségben már önálló „rendi nemzetet" alkottak, elkülönülve az erdélyi magyaroktól és szászoktól. Egészen a XVIII. századig megőrizve saját nemzettudatukat, vérség szerinti nemzetségi és ági felosztásukat, származás alapján öröklődő tisztségeiket. Tovább éltetve a sokuk által felvett unitárius hitet is, amely leginkább hasonlított a régi (VII-XII. századi dunántúli) lakhelyükön elterjedt bogumil és paulicius „eretnek" keresztény irányzathoz.

A XVIII. századi erdélyi székelység egy része – a Habsburg önkény elleni tiltakozásukat kísérő véres leszámolástól menekülve – Moldvába, majd később részben Bukovinába húzódott. Kisebb részük a felső Tisza vidékén és a keleti-Kárpátok folyóvölgyeiben szétszóródott, beolvadva az erdélyi és partiumi magyarságba, és a helyi népességbe.

A viszonylag homogén erdélyi székelység az Osztrák-Magyar Monarchiában is igyekezett megőrizni viszonylagos önállóságát és különállását más erdélyi népességektől (magyaroktól, szászoktól, románoktól). Ennek tudható, hogy az ottani székelység egy része – tartva a magyar uralom túlsúlyától – saját nemzeti elkülönülésének és viszonylagos függetlenségének megőrzése érdekében, fenntartásokkal és gyanakvással támogatta Magyarország és Erdély unióját.

Aggályaik valósnak bizonyultak, mivel a XIX. században bevezetett egységes vármegyerendszer és polgári földbirtokviszonyok miatt: az erdélyi székelység ősi-igazgatási rendszere szétziláló-dott, kiváltságaikat és autonómiájukat elvesztették, ősi örökségen alapuló föld-tulajdonuk és erdőhasználati joguk veszélybe került. Helyzetüket tovább nehezítette, hogy a kiegyezést követő ipari fellendülésből kimaradtak. Sérelmezték, hogy a magyar sovinizmus felerősödésével önálló

nemzet helyett: nem magyarként, hanem egyfajta nemzetiségként kezelték-lekezelték őket (mint a palócokat, felvidéki szlovákokat és a ruszinokat).

Mindezek már a XIX. század utolsó harmadától hozzájárultak ahhoz, hogy az erdélyi székelység egy része – hogy megélhetését biztosíthassa – elvándorolt (Délvidékre, Romániába, Amerikába). Majd később (a világháborúkat kísérő határmódosulások és áttelepítések miatt) a Kelet-és Dél-Dunántúlra, és az Alföld középső Duna-mellékére.

A két világháború közötti magyar propaganda a székelyeket magyarnak számította. De amikor magyarságukra, nyelvükre, kultúrájukra és létszámukra hivatkozva visszacsatolták Észak-Erdélyt a Magyar Királysághoz – ismét „nemzetiség lettek". Katonai közigazgatás alá kerültek, magyarok parancsnoksága alatt, jogsértésekkel és önkényeskedésekkel. Megkezdődött a sorozás, vegyes származásúakat választásra kényszerítették. A székelység közel egy-hatodát kitevő szombatos és zsidó székelyeket deportálták, melyet csak minden tízedik élt túl.

Amikor a II. világháború után a székely vidékeket ismét Romániához csatolták, kezdetben még rendelkeztek némi autonómiával. De idővel ezt is elvesztették a román nemzetállami törekvések és intézkedések eredményeként. Kísértetiesen hasonlóképp, mint ahogy a XIX. századi Osztrák-Magyar kiegyezést követően a magyarok bántak saját nemzetiségekkel (szerveződések betiltása, nyelvhasználat részleges korlátozása, személy és helynevek megváltoztatása, anyanyelvű oktatás szűkítése, régióhatárok manipulálása, származástól függő érvényesülési korlátozás stb.).

A székelység – bár saját nemzeti öntudatát és hagyományait nagyrészt megőrizte – ma is hordozza azt a közel másfél-ezer éves terhét, hogy csatlakozó népként: soha sem válhatott önálló nemzetté. Ezért vált politikai törekvések játékszerévé, ezért tették alkuk áldozatává. Mert az a népesség, amelyik még nyelvi-kulturális és területi-közigazgatási autonómiát sem kaphatja meg, idővel feloldódik a környező népességben. Ahogy a jászok, kunok, palócok is a magyarságban… a Kárpátokon kívüli ugorok a szlávságban… a Duna-menti bolgárok az al-dunai szlávságban… vagy, ahogy a vendek, vlahok, besenyők, kazárok… a környező népességben…

2. Székelyek eredettudata

Az a tény, hogy a székelyek önmagukat Attila-népéből származtatják magukat: nem tekinthető egyszerűen csak legendának, mítosznak-mondának, népmesei hagyománynak vagy a krónikák tudatos és célirányos ferdítésének. Ehhez, túlságosan sok az egyezés a székely népi mondavilág és hagyomány, valamint a fellelhető ó- és középkori írásos feljegyzések között.

Ugyanis elképzelhetetlen, hogy a V-XIII. századi székelység rendelkezett a kora középkori (római, bizánci, arab, szláv, magyar stb.) krónikákkal és tudósításokkal, majd ezekből kiválasztva a neki tetsző tudósításokat, megfogalmazott egy őstörténeti mítoszt. Amit utána a regösök belesulykoltak a székely köznép fejébe. Azért, hogy minden székely ezt hirdesse, erre nevelje utódait… Nonszensz! Korrekt kutató lázálmában se gondolna ilyenre…

Valószínűbb, hogy a korabeli tudósítók „képességük és megbízatásuk" szerint lejegyezték a helyi hagyományokat, amit később a krónikások „vonalasan" értelmeztek és a „megrendelő" (uralkodó) igénye szerint „átkomponáltak", de alapjaiban ragaszkodva a korabeli tekintélyes forrásokhoz.

A székelyek eredetére több korabeli tudósítás és krónika utal. Ezek egyik fontos sajátossága: a leírások nagyfokú egyezése. Még a térben és időben egymástól igen távol született források esetében is, ami erősíti azok hitelességét. Íme, ezek közül a legfontosabbak, időrendi sorrendben:

3. Székely-magyarok, mint Kárpát-medencei őslakosai?

Nagy Lengyel Krónika (1273. körül) így ír a magyarok egy részének ősi lakhelyéről:

„Vegierek egy Vrka [Wkra] nevezetű folyóról kapták nevüket, amely abból a nagy tóból folyik az Északi-tengerhez, amelynél most Przemyslav város fekszik. Azután, hogy gótok a szigetekről kijöttek népeket fosztogatni… a vegierek feleségeikkel és gyermekeikkel visszatértek a pannonok földjére, ahonnan eredtek, és ott végleg letelepedtek…”

Királyuk neve Tira, akit a leírásokban Attilának neveznek, aki Pannoniába jövet elhatározta, hogy állandó letelepedésre rendezkedik be… ahogy erről Martin [Martinus Polonus] részletesebben ír «Római krónika» művében, keveredtek a hunok népével, akik a Szikilia hegyéről érkeztek Pannoniába, és azt saját uralmuk alá véve, és neveztettek őket a hunokról [huni] és a Vrka-mentiekről [vgri] – együtt hungaroknak [hungri].”

Megjegyzés: a Nagy Lengyel Krónika „Szikilia hegye” (Keleti-Kárpátok) kifejezése arra utal, hogy akkoriban Erdély már egyértelműen székely területnek számított.

Mahmud tercümán „*Tarihi Üngürüsz*” című krónikája (1545-ben) ezt írja:

„Amikor [a hunok előőrseként az üngürüszök] abba a tartományba érkeztek [Tiszántúl, Erdély], látták, hogy csodálatosan bővizű folyamai vannak nagy számban, sok gyümölcse és bő termése van annak az országnak, és az ő nyelvükön beszélnek…”

Megjegyzés: ez egyértelmű utalás arra, hogy a hunok, pontosabban az előőrsükként bevonuló üngürüszök (ungarusok = magyarok), magyarhoz hasonló nyelvű lakosságot találtak a Kárpát-medence keleti részén. Ez a történet illeszkedik a Nagy Lengyel Krónika tudósításához is.

4. Székely-hun kapcsolat

Herodotosz Halicarnassus (görög történész), történeti gyűjteményében (i.e. 480. körül) ezt írja:

„Attila fiait [Attila halála után]… sürgették, hogy a népeket egyenlően osszák ki egymás közt, és a harcos királyokat a népeikkel osszák szét, mint családi birtokot. Végül, megannyi elkeseredett összecsapás után, váratlanul a gepidák győzedelmeskedtek… Amikor Ellac-ot megölték, megmaradt testvérei a Pontus-tenger partvidékére menekültek, amerre a gótok előzőleg éltek… Ernak, Attila kisebbik fia a követőivel úgy döntött, hogy Kis-Szkítia [Duna-delta] távolabbi területére költöznek,… [mások] Dáciába, a Duna-mentére.”

Megjegyzés: ez a tudósítás jól illeszkedik a székelység hun-eredetének hagyományaihoz.

Procopius Caesarea (bizánci történetíró) a háborúkról írt művében (készült 556. körül) ezt írja:

„Régi időkben bizonyos hunok – akiket kimmereknek neveztek – lakták azt a földet, [Azovi-tenger és Krím környéke], melyről már írtam. Saját királyaik voltak. Akkortájt az egyik királynak két fia volt: egyik neve Utigur, másik neve Kutrigur. Apjuk halála után megosztották a hatalmat és az alávetett népeket magukról nevezték el, ahogy még ma is nevezik egyikeket utiguroknak, a másikakat kutriguroknak.”

„Utigurok [Attila halála után] a vezetőikkel együtt úgy határoztak, hogy visszatérnek hazájukba, és később fogják majd ezt a területet egyedül meghódítani. Úgy döntöttek, hogy a gótok a torkolat egyik oldalán maradnak, ahol éppen vannak… továbbiakban az utigurokkal barátságban és szövetségben élnek, egyenlőként és egyforma jogokkal.”

Megjegyzés: a tudósítás utal a székelység hun kapcsolatára és ugor-magyar eredetére (utigur = 5 ugor), de a székely-bolgár rokonságra is (utigur = a későbbi bolgár birodalom egyik népessége).

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Gesta Hunnorum et Hungarorum című krónika (készült 1283-ban) ezt írja a székelyekről:

„Mivel pedig a józanabb rész Csabával, az idegen nemzet pedig Aladárral tart vala, azért mind ketten kezdének uralkodni [Attila halála után].

Csaba hadát úgy legyőzik és szétverik, hogy Ethele fiaiból és a húnokból igen kevesen maradnak… Csaba tehát 15 ezer húnnal Görögországba Honoriushoz futa, s bár az ott kívánta marasztalni,… (ott) nem marada, hanem visszatére Scythiába atyafiaihoz és rokonaihoz.

Maradt volt még a húnokból 3 ezer ember, kik a krimhildi csatából futással menekültek, kik is félvén a nyugoti nemzetektől… Árpád idejéig a Sziklamezőn maradtak… s ott magokat nem húnoknak hanem székelyeknek nevezték."

Megjegyzés: ez a tudósítás egyidejűleg arra utal, hogy az Árpád-féle sokadik honfoglalás idején a Kárpát-medence leleti részén már székelyek is éltek, akiket a hunok maradékának tekintettek. Hangsúlyozza, hogy a székelyek = a hunoktól nevükben elkülönültek.

Chronicon pictum elnevezésű krónika (készült 1360. körül) ezt írja a székelyekről:

„A hunok bölcsebbik része Csabához húzott, Detre pedig, valamint az idegen népek kisszámú hunnal, Aladár-hoz; így mindketten uralomra léptek.

Attila halála után tehát fiai és a hunok egymást öldösték le… alig 15 ezren maradtak meg Csaba emberei közül; … Csaba 13 évig maradt Honoriusnál Görögországban, s a Scythiába való visszatérése… egy évig tartott.

Hunok közül vagy 3 ezer férfi maradt életben… s mert féltek a nyugati népek váratlan támadásától, … bevonultak Erdeelewbe [Erdőelvéve, Erdélybe]. De nem magyaroknak, hanem… székelyeknek hívták magukat."

Megjegyzés: ez a tudósítás is arra utal, hogy az Árpád-féle sokadik honfoglalás idején a Kárpát-medence keleti részén székelyek is éltek, akiket a hunok maradékának tekintettek. Kihangsúlyozza, hogy a székelyek = hun-magyarnak tekintették magukat.

Rerum Hungaricum Decades című krónika így ír (1497-ben):

„Mindazáltal fiai, Csaba és Aladár, vagy – mint mások mondják – Ernák és Durik, a többi fejedelemmel együtt gondoskodnak [Attila] temetéséről… Attila halála után meghasonlás támadván…[Durik] kénytelen a hunokkal együtt Szkítiába visszahúzódni… Ernák… Kis-Szkítia külső szélén választott székhelyet. Rokonai… a part menti Dáciát szerezték meg, a hunok egy része Macedóniába és Görögországba távozott…

Aladár és a germánok egypár hunnal meg Attila seregének némi maradványaival megmaradtak Pannóniában… a hunok nem űzettek ki teljesen Pannóniákból… hanem eltávoztak Dácia távolabbi részére, amelyet Erdélynek nevezünk."

Megjegyzés: ez a tudósítás is arra utal, hogy az Árpád idejében a Kárpát-medence leleti részén székelyek is éltek, akiket a hunok maradékának tekintettek.

Tarihi Üngürüsz című krónika (1545-ben) így ír:

„Amikor [Attila] a király eltávozott ebből a világból, Kaba és Aladorinusz nevű fiai a szultanátus miatt azonnal ellenségekké és ellenfelekké váltak… [az üngürüszök] Kabát ismerték el uruknak...

Aladorinuszhoz pedig… az összes nimcse [német, germán] bég és nép hozzája pártolt. Végül a nimcse sereg győzött, és Kaba serege legyőzetve futásnak eredt.

A Rúm [Bizánci] tartományban 13 évig éltek… Végül is Szidijja tartományához közel eső helyre érve megtelepedtek. … Mivel Kaba vereséget szenvedett és elmenekült, Pannonija tar-

tománya a nimcse pártiaké lett. … Mivel a trón és a korona Aladorinuszt illette volna… ezért őt [kárpótlásul] Erdel tartománya bánjává nevezték ki. Abban az időben, az ő népét szikulinak hívták."

Megjegyzés: azt erősíti, hogy a hunok kivonulása után székelyek telepedtek le a Kárpát-medence keleti részén. Arra is utal, hogy a székelyek = üngürüszök (ungarok, ugorok).

Madzsar Tahiri című török történeti adatgyűjtemény (1740-ben) így ír:

„[Attila] Két fia, Csaba és Aladár között a királyság öröklése miatt viszály támadt, és a madzsar nép két pártra szakadt… A két királyfi pártja között végül is harcra került a sor…

A madzsar nép többsége elpusztult… Csaba királyfi seregéből az öldöklés után mintegy 15 ezer madzsar maradt, akik elhagyták Madzsarisztánt, és visszatértek ősi hazájukba, a Nagy Sztyeppre.

Aladár királyfi pedig a csatában elesett, seregének maradványai, az öldöklés után mintegy 3 ezer madzsar… Erdel országának egy részébe húzódott, és letelepedett. Azután a madzsar nevüket is megváltoztatták, és a szekel nevet vették fel."

Megjegyzés: arra utal, hogy a hunok kivonulása után: székelyek telepedtek le a Kárpát-medence keleti részén. Valamint, hogy akkoriban a székelyeket egyértelműen magyaroknak tartották.

5. Székely és bolgár-avar kapcsolat

Procopius Caesarea a háborúkról írt művében (készült 556. körül) ezt is írja:

„Kutrigurok a mocsár [Duna-delta] nyugati oldalán maradtak… utigurok egyedül hódították meg a területet… Bár minden évben kapnak a császártól drága ajándékot, átkeltek az Ister-folyón [a Dunán]… tartományokat támadva zaklatták a rómaiak ellenfeleit és szövetségeseit."

Megjegyzés: ekkoriban történt, hogy az utigurok bolgár fennhatóság alá kerültek. A székely-utigur rokonságot az előbbi „procopiusi" idézet már igazolta.

Chronographia című gyűjteményben (816.) „Hitvalló" Theophanes (bizánci krónikás) írja:

Kuvrat halála után: „öt fia osztozkodásba fogva elvált egymástól, ki-ki a saját hatalma alatt álló néppel. (...) Kotragos, átkelve a Tanais folyón, az első testvérével szemben lakott.

A negyedik és az ötödik átkelt az Istros vagy más néven a Duna folyón; az előbbi az Avarországhoz tartozó Pannóniában az avarok kagánjának az alattvalója lett s ott maradt a maga hadával."

Megjegyzés: ez a tudósítás az utigur-bolgár kapcsolatra és a dunántúli avarokhoz történő csatlakozásra utal. E népet nevezik a későbbi nyugati krónikák: avarokhoz csatlakozó hunoknak (a bolgároktól megkülönböztetve), hunni-nak, iugoro-nak (jugornak, ugornak), majd ungar-nak.

Annales Regni Francorum (823-ig) ezt írja:

„Kis idő múlva a kagán, hunok uralkodója, népének kényszerítésére eljött a császárhoz, kérve, hogy adjon neki helyet letelepedésre Sabaria és Carnuntum között, mivel a szlávok gyűlölködése miatt nem tudott meglenni a régi lakóhelyén. …

A császár nagylelkűen meghallgatta kérésüket, és elrendelte, hogy ősi szokásaik szerint a kagán rendelkezhessen saját királyságában a felsőbb hatalommal. Ugyanebben az évben elküldte hadseregét Károly fiával a szlávok földjére…"

Megjegyzés: a tudósítás igazolja azt a tényt, hogy a székelyek egy része az Őrvidéken él, ahol egészen a XII. századig (erdélyi áttelepítésükig) határvédelmi feladatot láttak el.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Abu-Ali-Ahmed Ben Omar Ibn-Dasta (szaszanida vezér) így ír (913. körül) művében:

„A bolgároknak három csoportja van: első csoport az úgynevezett Bersula (berszil, volgai bolgár), a másik .s($_{g}^{k}$).el (eszkil, eszekil), és a harmadik Bulgaria (dunai bolgárok); életmód tekintetében mind a hárman egyazon szinten állnak."

Megjegyzés: ez a tudósítás arra utal, hogy a székelység egy része a bolgár „érdekszférába" tartozhatott, akik akkoriban a Meotis környékén éltek (szavárd-magyarok?).

Elmúlt idők krónikája (1118. körül) a kijevi Nyesztornak tulajdonított írás szerint:

„Amikor is a szláv nép, ahogy említettük, a Dunánál élt, szkíták jöttek, a kazártól, vagyis bolgárok, és Duna mentén megállapodtak, és a szlávok földjén betelepülők lettek… Azután jöttek a fehér ugorok és elfoglalták a Szláv-földet. Ezek az ugorok Herakliosz császár idejében jelentek meg [610 körül], és háborúztak Hurszau perzsa [szaszánida] királlyal. Akkoriban éltek az avarok is… nagytermetűek és büszke szelleműek voltak, de Isten elpusztította őket, meghaltak mind, egy avar sem maradt."

Megjegyzés: a tudósítás jól illeszkedik a nyugati krónikák feljegyzéseihez, miszerint: a Kárpát-medencébe bevonult avarokat egy ugor (iugor) népesség követte, akiket hunoknak is neveztek, és akik később az „avariai" bolgárokat legyőzték és elűzték, és az avaroktól részben elkülönültek.

6. Székely-magyar kapcsolat

Abu-Ali-Ahmed Ben Omar Ibn-Dasta (szaszanida vezér) így tudósít (913. körül):

„A besenyők és a bolgár .sz($_{g}^{k}$).l-ek földje között terül a madzsarok első határa."

Megjegyzés: ez a tudósítás egy IX. századi leírás átvétele. Arra utal, hogy az Árpád-féle sokadik honfoglalás idejét megelőzően a székelyek = Etelköztől (Duna vonalától) nyugatra éltek.

Gesta Hungarorum című krónika (1200. körül) így ír:

Ott a székelyek, akik előbb Attila király népe voltak, Ösbőnek hírét hallva, békés szándékkal elébe jöttek, s önként kezesül adták fiaikat különféle ajándékokkal. Sőt Ösbő serege előtt első hadrendként indultak Mén-Marót ellen harcba. A székelyek fiait azonnal elküldték Árpád vezérnek, s ők maguk elöljáróban a székelyekkel Mén-Marót ellen lovagoltak. A Körös folyón a Szarvas-halomnál átúsztattak s onnan továbblovagolva a Tekerő vize mellett ütöttek tábort.

Megjegyzés: ez a tudósítás egyértelmű utalás arra, hogy az Árpád-féle sokadik honfoglalásakor a székelyek már a Kárpát-medencében éltek, és csatlakoztak az akkor bevonuló törzsekhez.

Gesta Hunnorum et Hungarorum címen ismert krónika (készült 1283-ban) ezt írja:

„Ezen székelyek ugyanis a húnok maradványai, kik midőn megtudták, hogy a magyarok Pannoniába másodszor visszajöttek, a visszatérőknek Ruthenia határszélein eléjök menének s Pannoniát együtt meghódítván abba részt nyertek, de nem a pannoniai síkon, hanem az oláhokkal [hegyi pásztorokkal, nem románokkal] együtt a határszéli hegyek közt kaptak osztályrészt. A honnan az oláhokkal összeelegyedve, mint mondják, azok betűit használják."

Megjegyzés: utalás arra, hogy az Árpád-féle sokadik honfoglalásakor a Kárpát-medencében már székelyek éltek, és csatlakoztak az akkor bevonuló törzsekhez. A sajátos rovásírásuk megemlítése jól kifejezi a zártságuk megőrzését (rovásírásukról bővebben a következő cikkben).

Chronicon pictum elnevezésű krónika (készült 1360. körül) így ezt írja:

„Amikor tehát megtudták [a székelyek], hogy a magyarok ismét visszatérnek Pannoniába, Rutheniába elébük siettek, és együtt hódították meg a pannoniai térséget. Ennek meghódítása

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

után azonos jogon kaptak részt belőle, de a magyarok kívánságára nem a pannon síkságon, hanem a határ menti hegyvidéken a vlachokkal együtt kapták meg a részüket.

Megjegyzés: ez a tudósítás is a székelyek X. századi kelet-Kárpátoki jelenlétére utal. Azt is magyarázzák, hogy a székelység miként vett részt Pannonia ismételt elfoglalásában, miként telepedhettek meg (újra?) Felvidékek és a nyugati határvidéken.

Chronica Hungarorum című műben (1488.-ban) ez olvasható:

„… a mi időnkben nem is kételkedik senki benne, hogy a székelyek azoknak a hunoknak a maradékai, akik először jöttek be Pannóniába, és mert az ő népük, úgy látszik, nem keveredett azóta sem idegen vérrel, erkölcseikben is szigorúbbak, a földek felosztásában is különböznek a többi magyartól. Ők még nem felejtették el a szkíta betűket, és ezeket nem is tintával vetik papirosra, hanem botokra vésik be ügyesen, rovás módjára".

Megjegyzés: ez a tudósítás egyértelműen utal a székelyek hunokhoz fűződő viszonyához, és a hunok kivonulása utáni itt-maradásukra (lásd: Procopius, és a nyugati krónikák).

Rerum Hungaricum Decades című krónika (1497-ben) így ír:

„Azt mondják, hogy sok székely… elébük sietett a roxolánokhoz és a hamaxobiusokhoz, akiket most ruténoknak és russzoknak nevezünk. … A hosszú úttól elfáradva [a magyarok] megálltak az Amadocus- és Peucinus-hegység alatt… három hónapig gyötrődtek a hegyek leküzdésével, és az istenség útmutatását követve benyomultak a Magyarország határán fekvő Erdélybe. Ez ugyan a basternáknak, peucinoknak, fehér kunoknak, besenyőknek nem tetszett, de a magyarok behatolását nem tudták megakadályozni. … A magyarok elfoglalják szinte az egész Pannóniát, és berendezkednek új helyeiken, lecsendesítik a vidéket, majd mindenfelől ellenség által bekerítve azon igyekeznek, hogy a szomszédok támadásait megfékezzék."

Megjegyzés: ez a tudósítás is a székelyek X. századi kelet-Kárpátoki jelenlétére utal. Fontos észrevétel, hogy a krónika XV. századi megírásakor a magyarokat és székelyeket (nyelvi hasonlóságuk ellenére) különböző népességeknek tekintették.

Tarihi Üngürüsz című krónika (1545-ben) ezt írja:

„… A krónikások elbeszélése szerint [Árpádék] azzal a feltétellel vonultak az országon keresztül, hogy egyetlen embernek sem okoznak kárt vagy veszteséget. Ezzel az ígérettel Árpád fővezér egy nap onnan [a halálról] elvonult, és épségben, rendben átvonult a kán tartományán… Amikor Árpád szerdár és a többi kapudán Erdelt elfoglalták, ott hosszú ideig éltek és uralkodtak. Közben Üngürüsz tartományát alaposan szemmel tartották, minden állapotát és tulajdonságát kifürkészték.
… Mint ahogy már elbeszéltük, Erdelben volt egy törzs, mely szikuli néven volt ismeretes."

Megjegyzés: ez a tudósítás is a székelyek X. századi kelet-Kárpátoki jelenlétére utal.

7. Következtetések

Az idézett korabeli krónikák és tudósítások egyértelműen igazolják a székelyek hun-magyar származás- és rokonságtudatának megalapozottságát. Egyúttal, kategorikusan cáfolják a „székelyek = elmagyarosodott románok" politikai érdekeken alapuló a „feltételezést".

Későbbi források azt is megerősítik, hogy a székelység több (ougor-magyar és kazár nyelvű) népcsoportból kialakult olyan katonai-helyőrségi szerveződés, akik – a Kárpát-medencét uraló mindenkori hatalom alárendeltségében – elsősorban határvédelmi, előőrsi és utóvéd feladatokat láttak el. Cserébe viszonylagos önállósággal és kiváltságokkal.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

8. Székely név eredete

A székelyek = önmagukat székelynek tekintették. Magyar nyelvük ellenére önmagukat etnikailag is megkülönböztették = még az erdélyi magyaroktól is. (Hasonlóan, ahogy a német nyelvű svájci és osztrák is megkülönbözteti magát a némettől). Erre utalnak az Erdélyi Fejedelemség idején készült legfontosabb országgyűlési okiratok, amelyek következetesen három (magyar, székely, szász) nemzet egyetértésére hivatkoznak.

Mivel a székelység csatlakozó-kiváltságos népességként önmagát megkülönböztette (ahogy őt is megkülönböztették), viszonylagos önállóság keretei között hosszú ideig megőrizhette sajátos szokásain alapuló társadalmi és jogrendjét (vérségen alapuló szerveződését. Úgymint: nemek és ágak szerinti besorolásukat, széki és őrségi jogi-katonai szerveződésüket, vérségen alapuló tisztségeiket és jogi kiváltságaikat, földkiosztási és nemzetségen belüli házasodási szokásaikat.

Egyik feltételezés szerint: a „székely” elnevezés = a korabeli tudósítások .sg.l (arab), .sk.l (iráni), sekler (lengyel), szikil (ószláv), szekul (latin) módon írt „bolgár” népcsoport nevéből ered. Ezt erősíti az a tény, hogy a Nagy Lengyel Krónika az erdélyi havasokat = Sikilia hegyeként említi.

Másik feltételezés szerint: a „székely” elnevezés a határvédelmi népességek = másoktól elkülönülő a „szék” szerinti saját közigazgatási és helyőrség-szerveződésére utal. Amely elnevezést a krónikaírók átvettek. Erre utalnak egyes magyar krónikák, miszerint: maguk vették fel a székely nevet. Ezt igazolják a „székely, szélhely, szék” szóból eredeztethető korabeli székely település- és helynevek (sekul, secul, secui, sicul, sekler), amelyek körbeöleli a mai Magyarországot, és amelyeket a később oda települt népességek is átvettek. Vagyis a székelyek előbb voltak ott, mint a most arrafelé élő más nyelvű népesség.

Ezt a feltételezést erősíti, hogy a Kárpátoktól keletebbre elszármazott székelyek magukat csángóknak nevezik. A csángó elnevezés is ősi hadi szerveződésére utal. A székely = az, aki a védelmi központ környékén él, ahhoz tartozik. A csángó = az, aki a védelmi gyepűterületen (határvidéken), mintegy jelző (csengető, bejáró) előőrsként. A csángók feladata a közeledő ellenség jelzése és a „szék, székhely” (főerők) értesítése, valamint az ellenség akadályozása a „széki” főerők megérkezéséig. Vagyis, a székely határőrség első védelmi vonala.

Harmadik – előbbi feltételezéshez illeszkedő – változat szerint, a „székely” elnevezés = az ó-görög ΣΚΟΛΟΣ (szkolosz) szó, ami illeszkedik arab/iráni átirathoz is. A szó jelentése: képzett harcos, íjász, kopjás. Hasonlóan, mint az ó-szláv стелец (nyilazó, lovas íjász),

Negyedik, még nem kellően ismert és kutatott feltételezések szerint: a székely elnevezés = az ó-török iskit, iskil szóból származik, amely jelentése = szkíta, Duna-Don közt élő sztyeppei. Ez is illeszkedik korabeli .sk.l (iráni) írásmódhoz is.

9. Székelyek nyelve

A székelyek = magyar nyelven beszélnek, annak archaikusabb és sajátos keleti nyelvjárású változatában, arányaiban kevés idegen jövevényszavakkal. Vagyis, nem „elmagyarosodott helyi népesség”, hanem magyarságtudatukat hosszú ideig megőrző-elkülönülő, önálló népcsoport. Erre utal, hogy a székely nyelvváltozatban viszonylag a kevesebb jövevényszó (török, szláv, bolgár, román, stb.), ami következetes bezárkózottságra utal. Hagyományaik, szokásaik, népköltészetük és művészetük is egyértelműen magyar rokonságra utalnak. Vagyis, egy olyan népességre, aki a magyarságon belül elkülönült (elkülönülésre kényszerült), megőrizve ősi szokásait, viselkedését.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

10. Székelyek származástani tagozódása

A középkori oklevelek szerint a székelység eredetileg három vérségi nemzetségre tagozódott (trium generum Siculi). A korabeli források is erősítik, hogy a Kárpát-medencei székelység több és különböző időben bevándorló, hasonló nyelvű-kultúrájú népcsoportokból szerveződtetett:

- Kárpát-medence ugor (ungar-magyar) nyelvű őslakosságából;
- hunokhoz csatlakozó vegier (venger, északi ugor) és üngürüsz (ungar, kutigur) csoportokból;
- pannóniai avarokhoz csatlakozó hunugor, iugor (nyugati vagy fehér ugor) csoportokból.

A három vérségi nemzetség feltételezett származási tagozódása más módon is lehetséges:

- első: felvidéki nemzetség (Kárpátok őslakossága, venger, északi ugor, kavar);
- második: erdélyi nemzetség (hunok után itt maradó utigur /5-ugor/);
- harmadik: őr-délvidéki nemzetség (avarokhoz csatlakozó kutigur, fehér ugor).

A XI. században kialakuló egységes Kárpát-medencei királyság korában e három nemzetség egységesen a magyar királya (rex ungarorum) és Pannónia ura fennhatósága alá került. Mivel ezek hasonló védelmi feladatokat láttak el, és a terület védelme érdekében gyakran szükségessé vált e nemzetségek áttelepítése, együttműködése, együttélése. Ezért, a három (hasonló nyelvű és kultúrájú) nemzetségi szerveződése fokozatosan átalakult: a vér szerinti tagozódást felváltotta a realitásokhoz sokkal jobban igazodó területi-társadalmi-irányítási alapú szerveződés.

Egyes feltételezések szerint a „trium generum Siculi” kifejezés a székelység három rendjére vonatkozik (főemberek, lófők és köznép). Ennek ellentmond, hogy a székelyek 3 rendi felosztása csak a XV. században jelent meg, ennek ellenére több székely településen csak 2 rendet fogadtak el (lófejek és közrend). Valamint, a generum jelentése = nemzetség, népesség, hasonló csoport.

11. Székelyek társadalmi tagozódása

Késő középkorban a helyi székelység már nem vérségi nemzetségekre, hanem közhatalmi alapú nemekre tagozódott. Általában = 6 nemre. Minden nem = 4 ágakra (a XVIII. században egyes helyeken már 5 ágra). Az ágak évenkénti váltásban viselték a helyi tisztségeket (hadnagyságot, bíróságot, felügyelték a birtokjogot). Nem vérségi vonalon szerveződtek, mivel azok többsége általában személy-, helynév, és a népcsoportra utaló név ritka, pl.: besenyő (Kézdiszéken).

„Az eddigi történet-nyomozások a 6 székely-nemet és azok ágait ekként állíták össze:

I. Adorján nem = Telegd. Poson. Váczmán és Vaja ágokkal…
II. Medgyes nem = Medgyes, Dudor, Kürt és Gyarus ágokkal…
III. Jenő nem = Szomoru, Uj, Boroszló és Blázsi ágokkal…
IV. Halom nem = György, Péter, Halom és Náznán ágokkal…
V. Ábrán nem = Nagy, Gyerő, Uj és Karácson ágokkal…
VI. Örlecz nem = Bud, Szovát, Seprőd és Eczken ágokkal…”

(Orbán Balázs: A székelyföld leírása, 1868)

A székely nem- és ágnevek döntő többsége településnév, csak néhány utal népcsoportra is (Jenő, Kürt törzsre, esetleg a Tarján törzsre, Adorján nemzetségre, helyenként a besenyőkre). Az Örlecz elnevezés pedig egyértelműen katonai feladatra utal (őr, strázsa, határőr, jelzőőr stb.).

A Jenő és Tarján törzsnév doni-volgai (ugor-bolgár) eredetre utal, mivel e népeknél is voltak/vannak ilyen nevű népcsoportok: Tarhan (más néven: Bajna) és Jeno (Jene, Jenej). E nemzetségek szarvasos eredetmondája nagyon hasonló a magyar Csodaszarvas-mondához. (párhuzamok: Ajna és Bajna = Ugor és Hunor). Valamint, arrafelé a Jene (Ene, Enei) névvel illetik a nőstény anyaszarvast is. Éppen úgy, ahogy a mondákban Hunor és Magor anyját (a magyarok ősanyját) is nevezik: Ene (Képes Krónika), Eneth (Kézai Simon). Fontos párhuzam,

hogy régi magyarok a nőstény anyaszarvast = ünőnek nevezték. Nem véletlen, hogy Erdélyben őrződtek meg leginkább a „szarvasos” regösénekek, remélések és kolendák.

A Jenő település és családnevek különösen gyakoriak Erdélyben, Baranyában, a keleti Felvidéken és Kárpátalján, valamint a Buda-Pilis és Bakony-hegység sávjában. Vagyis a határvédelmi és királyi-királynői uradalmi központok környékén.

A Tarján név a Rába-Duna, Dráva, és Körös és Tisza mentén elterjedt, a Tárkány név: Mátra és Bihar környékén. Vagyis, szomszédos törzseket és népeket elválasztó határszakaszok mentén. Egyesek szerint az Adorján nem-név a Tarján (Tarkan, Tarhan, Tárkány) törzs- és tisztségnévből eredeztethető. Lehetséges, hogy az Adorján név arra utal, hogy a székelyek e csoportja talán a Csák-nemzetség Adorján ágától származhatott, aki egy részét III. István király űzetett ki területükről (Vértes vidékéről, a XII. század közepén) mivel IV. István ellenkirályt támogatták. Ezt erősíti, hogy az Adorján családnév különösen az Őrségben és Székelyföldön gyakori.

A Kürt törzsnév a X. századi bizánci tudósításokban már Kürt-Gyarmatként szerepel. Ez arra utalhat, hogy akkoriban a Kürt/Kurt/Kurd = Farkas (türk, óbolgár) és Gyarmat/Szarmat/Jurmat/ = Szarmata (doni ugor, baskír) törzsek megfogyatkozva egy törzzsé egyesülhettek. Ugyanakkor, a különálló Kürt és Gyarmat nevű települések arra utalnak, hogy népességeik elkülönülhettek.

Örlőc (Örlec, Orloc orlec, orloc, oslon) jelentése = őrző, őrvidéki, őrkatona (szlávosan: orlec, orloc). Településeikre utaló helynevek Magyarországon: Őrség, Őr, Őri, Őrös (Oros). Valamint, a határon túl: Őrisziget, Őrállás, Felsőőr, Alsóőr (Ausztria), Őrös (Strazna, Szlovákia), Őrháza (Straznice, Csehország), Orlat-Sibiu (Szebenváralja, Románia), Őralja (Orlea, Románia), Ör (Straza, Szlovénia), Őri (Strazow, Lengyelország). A székelység e része határőri feladatokat látott el, feltehetően központi uralkodói irányítás alatt.

A Jenő-nem kézdiszéki ága között a Besenyő-ágat is nyilvántartották. Vagyis, a székelység helyi-katonai szerveződésébe kis létszámú csatlakozó-besenyő népességek is betagozódhattak. Erre utal több besenyő eredetű településnév Erdélyben, Moldvában, Őrségben, valamint az Észak-és Dél-Dunántúl, Felvidék és Alföld határ- és törzsi gyepűvonalain.

A székely nemek és ágak a középkorban már nem a vérrokonságon, hanem birtok és tisztségi jogokon alapultak. Ezért, a hivatali és birtoklási-örökségi kiváltságok megőrzése miatt igyekezett a nemek és ágak keveredését elkerülni. Ekkorra a székelység önmagát egy nemzetnek tekinthette: de nem származásilag, hanem politikailag, társadalmilag és katonailag. Erre utalhat, az ágak többségének helynév-eredete, és a főbb településeik gyakori helynév-végződése (-őr, -fa, -szeg, -szék, -hely).

12. Székelység genetikai sajátossága

A székelység genetikai eredetéről több (eltérő következtetésre jutó) tanulmány olvasható. Ezek ellentmondásai részben abból adódnak, hogy többségük a mai lakosság vizsgálatán alapul. A mintavétel viszonylag kicsi, nem terjed ki a temetői feltárásokra, esetenként nem veszik figyelembe a környező népesség genetikai adataitól való különbözőséget.

A székelység lakterületein élő lakosság **Y-DNS** (apai ágú) genetikai hasonlóságot mutatnak:
- a nyugat-felvidéki és csángó székelyek = a vend, szorb és szamarai baskír népességekkel;
- a palóc és kárpátaljai-magyar = a lengyel és ruszin népességekkel;
- a mosoni és őrvidéki magyar = szlovák és morva-sziléz népességekkel;
- a délvidéki székelyek = moldáv és gagauz (kun) népességekkel;
- az erdélyi és bukovinai székelyek = a román és bolgár népességekkel.

A székelység döntő többségére jellemző a magas **R1a** (ősi közép-kelet európai), **R1b** (ősi nyugat európai) és az **I2a** (ősi dél-európai) marker-arány. A felvidéki és csángó népességeknél e három marker aránya: összességében több mint 80%. A délvidéki és erdélyi székelyeknél a **J** marker is jelentős, ami ősi avar, türk és bolgár-török hatásra utal. E területeken e négy marker aránya: több mint 75 % (némi kaukázusi „beütéssel").

A székelység genetikai sajátosságai e népesség származási helyére is utalhat, ugyanis:
- a **R1a**, **R1b** markerek aránya Kárpát-medence és Don-folyó közötti sajátosság;
- az **I2a** marker aránya a Szeret-Don közötti sztyeppei területre utal;
- a **J** magasabb aránya a délvidéki és erdélyi székelyeknél mediterrán szórványra utal.
- az **O**, **C** markerek hiánya arra utal: nincs lényegi belső és kelet ázsiai, távol-keleti kapcsolat;
- a **G** marker alacsony, ezért i.e. 7 e. után már nem élhettek közép-Ázsiában;
- a **N-Tat** marker hiánya arra utal, hogy az i.e. 4 e. után nem lehettek az Urálban, Szibériában.

Megjegyzés: a székelység „férfi ága" (akárcsak a magyarságé) ősi közép-kelet európai népességet sejtet (az i.e. 35-7 évezred idejéből). Pontosabban: az ősi jégkori, a szvidéri, bükki-szeleta műveltség, a keleti vonaldíszes, és a dnyeper-doni műveltség „Ádámjait". A székelység férfi ága genetikailag leginkább a Kárpátok-Krím közti népességgel mutat rokonságot.

A genetikai adatok arra utalnak, hogy a székelység mtDNS (anyai ágú) genetikai rokonsága:
- igen nagyarányú (R, HV, H, J, T, W, K) egyezést mutat az európai ősi népességgel: 75%-ban;
- a balti, balkáni és közel-keleti származásra utaló markerek aránya alacsony (<15 %). Vagyis, a „székelység női ága", a Kárpát-medence és környéki népességből eredeztethető;
- a keleti vonaldíszes kultúrát jellemző **W** marker aránya sokkal alacsonyabb (5%), mint a velük rokon magyaroknál (18%). Vagyis, a székelység „női ága" már az i. e. 7 évezredben a Kárpát-medence környékén élhetett, már a vonaldíszes kultúra kialakulása előtt;
- az európai „hegyi elzárt" népekre jellemző **J** marker magas aránya (9,5%) arra utal, hogy a székelység női ága megőrizte ősi-európai jellegét;
- a mediterrán, ázsiai, afrikai származásra utaló markerek aránya összességében <10%, és ezek egyenkénti aránya <3%. Vagyis, a női ág döntő mértékben helyi-ősi népesség;
- az B, M, D alacsony aránya (<0,5%) kizárja az uráli, szibériai és ázsiai származást.

Megjegyzés: a székelység „női ága" ősi közép-kelet európai népességet sejtet (az i.e. 35-7 évezred idejéből). Pontosabban: az ős-európai jégkori, bükki-szeleta és körösi műveltség „Éváit". Vagyis, leginkább a Kárpátok környéki – Vinca-tordosi kultúra előtti – ősi népességekkel mutatnak rokonságot.

Az előbbiek alapján feltételezhető, hogy a székelységet alkotó népcsoportok döntő többsége már ősidők óta a Kárpát-medence környékén élhetett. Akiknek egy része a Kárpátok és Meotis közti területre kerülhetett, majd ezek egy része – több hullámban fokozatosan visszaáramolhatott a Kárpát-medencébe (más csatlakozó népekkel, akiknek genetikai aránya nem jelentős).

Források

Pallas Nagy Lexikona (http://mek.oszk.hu/00000/00060/html/)
Barcsa Dániel: A székelység gondjai a kiegyezés után (http://www.krater.hu/krater.php?do=3&action=a&pp=374)
Kiszely István: A magyar nép őstörténete /A székelyek/ (http://mek.niif.hu/06400/06403/html/#47)
Erdély és a Székely Nemzet történelme http://szekelyivadekok.tripod.com/
Erdély története http://mek.oszk.hu/02100/02109/html/
Völgyi/Zalán /Szvetnik/Pamjav: Forensic Sci Int Genet. 2009 Mar. http://www.eupedia.com/genetics/
Semino 2000, Behar 2003, Bogacsi/Szabó, Völgyi/Zalán, Raskó, Wikipédia, Eupédia, YHRD-ORG 3.0

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Székely-magyar rovásírás eredete

Aranyszarvas Füzetek 15/2011. és 16/2011. számában közzétett cikkek összevont, átdolgozott változata.

Bevezetés

Ez a Kárpát-medencei rovásírás sajátosan eltér a környező népességek ókori és középkori írásmódjától. Egyedisége annyira meglepő, hogy lehetőséget nyújt számos tudományos elmélet kigondolásához. Ezért, időnként tetten érhető a tények „félremagyarázása”, látványos elmélethez hiányzó bizonyítékok „kreálása” is. Például: ősi források sajátos értelmezése; egymáshoz nem kapcsolódó információk összefűzése; csak néhányak által „látott” és titokzatos módon elveszett ősi forrásra hivatkozás; tényalapot és bizonyítékot nélkülöző „kinyilatkozások”. Holott, a tények megfelelő értelmezésével a feltárt valóság még érdekesebb, meglepőbb lehet…

Források a kárpát-medencei rovásírásról

Menander protektor a VI. században (a türk kagán és a bizánci császár közötti tárgyalásokról) így ír:

> „Justinianus császár uralkodásának 4.-ik évének kezdetén türk követség érkezett Bizáncba… Mikor a császár tolmács segítségével elolvasta a levelet, amely szkíta-módon volt írva, nyájasan fogadta a követséget, és kérdéseket tett fel a türkök országáról és kormányzásáról…”

A görög tudósításokban (lásd: Hérodotosz) a szkíta megnevezés nem egy konkrét népet, hanem a Fekete-tenger északi partvidékén élő sztyeppei népeket jelölte (gyűjtőfogalomként). Akik egymással viszonylagos szövetségben éltek. Vagyis, a szövetséget irányító népesség nevét kivetítették annak alárendelt népességeire, valamint az általuk uralt területekre is. Mint a türkök megnevezésénél is, a Dontól keleti sztyeppei népességre. Például:

- „… szkíták jöttek, a kazártól, úgynevezett bolgárok, és Duna mentén megállapodtak” (Nyesztor, 1118. körül);
- „… Szkítia északi széléről… jöttek… az ugorok, akiket később hunoknak és ungaroknak neveztek (Miechowita, 1521.).

Az akkori időben gyakorlat volt, hogy a diplomáciai levelezésben az „éppen esedékes birodalmi” szövetség által elfogadott jelkészlettel, de az adott nép nyelvén írtak. Ezért, a szkíta-írásmód kifejezés – ahogy ezt több forrás is alátámasztja – gyakran nem az írott nyelvre, hanem a hivatalos betűjelekre utal. Mint ahogy a római birodalom több népessége is átvette a latin írásmódot. Sőt, a közelmúltban is találkozhattunk hasonló esetekkel (például Szovjetunióban), amikor az alárendelt népek – saját hagyományos ábécéjük ellenére – hivatalosan cirill betűs átírásokat használtak. Ezért, kérdésesek lehetnek az olyan azonosítások és „rokonság-feltételezések”, amelyek a hangtani azonosság nélkül csak a betűk hasonlóságára koncentrálnak.

Sok olyan irat fennmaradt, amely ezt igazolja. Például türk nyelvű feliratok, ótürk írásjelekkel, arab írással, vagy ujgur betűkkel. Íme:

- Berdilek kán velencei kereskedőknek kiadott türk nyelvű parancsában, amely az ujgur ábécé betűivel íródott (Kutlug-Timur velencei kereskedőknek adott irata, 1358.) [1];
- Krími kán levele türk nyelven, arab betűkkel íródott, de a dátumozása teljesen arab (Ramadan kán levele a velencei dózséhez, 1356.) [2].

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Találkozhattunk ennél kirívóbb esetekkel is. Például a kirgizeknél, akik kezdetben saját betűiket, később ujgur és ótürk betűket is, majd oszmán birodalmi nyomásra az arab ábécét használták. Angol hatásra 1928-40 között a latin betűs írás vált hivatalossá. Majd, a szovjet területeken élők áttértek a cirill betűs írásra, amíg a máshol élők kínai vagy perzsa-arab betűket használták [3].

Kézai Simon („Gesta Hunnorum et Hungarorum" 1283. közül) ekképp tudósít:

> „Maradt volt még a hunokból háromezer ember, kik… Árpád idejéig a Sziklamezőn maradtak s ott magokat nem hunoknak, hanem székelyeknek nevezték. Ezen székelyek ugyanis a hunok maradványai… nem a pannóniai síkon, hanem az oláhokkal (hegyi pásztorokkal) együtt a határszéli hegyek közt kaptak osztályrészt. A honnan az oláhokkal összeelegyedve, mint mondják, azok betűit használják (velük egyforma betűket használnak)"

A középkorban a hunok megnevezés: szintén gyűjtőfogalommá vált. Ez alatt, a korabeli hun birodalom területén élő népességeket foglalta magába. Íme, néhány példa:
- „bizonyos hunok, akiket kimmereknek neveztek" (Procopius Caesarea, 556.);
- „hun népek érkeztek, úgynevezett avarok." (Ioannes Malalas, 563. k);
- „avarok vagy hunok" (Fredegar krónika, 641. körül), (Einhard, 814. k);
- „hunok, úgynevezett szavirok" („Hitvalló" Theophanes, 816. k);
- „nyugati hunok, akiket neveznek avaroknak a bulgárokkal" („Hitvalló" Theophanes, 816. k);
- „hunok, akiket később magyaroknak neveztek" („Rubruki" Wilhelmus, 1255. körül).

Kálti Márk („Chronicon pictum", 1360. körül**)** így ír:

> „A hunok közül még vagy háromezer férfi maradt életben… bevonultak Erdeelewbe. A vlachokkal elvegyültek, és úgy mondják, ezért használják azok írásjeleit."

Pontosabban: ugyanolyan jeleket. Ugyanis, a székely-magyar rovásírás nem lehetett a vlachok (arománok, oláhok, kárpáti pásztornépek) írása, ugyanis:
- ez az írás a középkori magyarországi és erdélyi területeken volt használatos;
- nem ismertek vlach nyelven írt (bizonyító értékű) rovásírásos szövegek;
- olyan betűket is tartalmaz, amelyekre nincs megfelelő a régi és új román ábécékben;
- olyan hangokat is megjelenít, amelyek e nyelvekből hiányoznak (ö, ü, ly, ty).

Ezért, a székely-magyar rovásírást a mérvadó – és a dákoromán elméletnek elkötelezett – román kutatók nem tekintik vlach betűírásnak.

Mátyás király (1478. évi V. törvénycikkében) így rendelkezik:

> „… a falusbirák minden megyében kötelesek a rovásnyeleket három egész évről egy e célra elrendelendő törvényszékre elhozni és eskü alatt s lajstromban is a megye elé terjeszteni, a megye pedig tartozik azokat a király úr számára híven összeírni."

E rendelkezés egyértelműen arra utal, hogy a XV. században a rovásírást – az akkori Magyar Királyság bizonyos területein – nemcsak ismerték, hanem hivatalos írásként is használták.

Turóczi János („Chronica Hungarorum" című krónikájában, 1488.-ban) így ír:

> „… mi időnkben is e nemzet egy része mely az ország erdélyi határain lakik, bizonyos jeleket ró fára s az efféle írásmóddal betűk gyanánt él… Ezek a székelyek, kik scythiai betűket még el nem felejtették, azokat nem tinta és papiros segítségével, hanem pálcákra metszés mesterségével, rovás módjára használják."

Antonio Bonfini („Rerum Hungaricum Decades" című krónikában, 1497-ben) ezt írja:

> „Mint a mi időnkben látjuk, a hunok nem űzettek ki teljesen a Pannóniákból… hanem eltávoztak Dácia távolabbi részére, amelyet Erdélynek nevezünk… magukat székelynek

nevezték el… Szkíta betűik vannak, amelyeket nem papírra írnak, hanem rövid pálcikába rónak, és kevés jellel sok gondolatot fejeznek ki.”

Székely István /benczédi/ („Chronica ez Vilagnac Yeles dolgairól” című művében, 1558-ban) így ír:

„…”a székelyek hunniabeli módra székely betűkkel élnek mind e napiglan.”

Telegdi János („Rudimenta” című művében, 1598.) ekként magyarázza művét:

„Hun betűkről, melyeket közönségesen székely betűknek neveztetnek”.

Krónikaírók a székely-magyar rovásokat azért nevezhették szkíta-hun betűknek, mert akkoriban ilyeneket – a Kárpát-medencén kívül – sehol sem alkalmazták, más népek írásaival nem mutattak egyezést. Ugyanakkor hasonlítottak az akkor még „szkíta területeknek” nevezett vidékeken fellelhető és a hunoknak tulajdonított rúnaszerű jelekhez.

Rovás-zavarok, zavaros rovások…

Időnként tetten érhető a tények „laza értelmezése”, „félremagyarázása”, látványos elmélethez hiányzó bizonyítékok „kreálása”. Egyre gyakoribb a csak néhányak által „látott” és titokzatos módon elveszett ősi forrásra hivatkozás, valamint a tényalapot és bizonyítékot nélkülöző „kinyilatkozás”. Amelyek idővel „mítoszok és valóságképzetek” szintjére erősödve befolyásolhatják a közhiedelmet. Íme, néhány példa:

1. *Szent Istvánnak tulajdonított* törvényi rendelkezés, miszerint:

„A régi magyar betűk és vésetek, a jobbról balra való pogány írás megszüntetődjék és helyébe latin betűk használtassanak… A beadott iratok és vésetek tűzzel-vassal pusztíttassanak el, hogy ezek kiirtásával a pogány vallásra emlékezés, vissza-vágyódás megszüntetődjék”.[4].

Erről, a gyakran még ma is tudományos érvként használt idézetről már az 1990-es években kiderült, hogy jó szándékú és viszonylag könnyen cáfolható hamisítvány. Maga a mítosz indítója is elismerte, hogy ily módon próbálta a figyelmet felhívni a rovásírás tanulmányozására, népszerűsítésére. Valóságban, Szent István fennmaradt törvényei [5] ilyen rendelkezést (vagy hasonló utalás) nem tartalmaznak. Egy ilyen – a lakosság döntő többsége számára ismeretlen írásmódra történő – erőszakos átállás, az akkori közigazgatás szétesését eredményezte volna. Azért sem hihető, mert a későbbi krónikák sem „tiltott” írásként emlékeznek meg róla, sőt IV. évszázaddal későbbi törvény előírta a rovásnyelek szerinti adatszolgáltatást.

2. *Baltatok felirata*, amit egyre több közlemény bizonyítéknak tekint, miszerint:

Lubbock angol régész, Róma közelében (Campagna-mezőn), 3000 éves feliratos bronz baltatokot talált, és rajzolt le „Prehistoric Times” című könyvében (1865-ben)… A baltatok rovásfeliratát Debreczenyi Miklósnak sikerült elsőként megfejteni, 1914-ben… Ez a lelet megsemmisült a római jezsuiták múzeumának 1945-ös bombázásakor. …

A bizonyíték súlyát jelentősen csökkenti, hogy Sir J. Lubboch [6] „Pre-Historic times (1865.)” művében közzétett baltatok-rajzokon = NINCS olyan felirat. A hivatkozott római jezsuiták múzeumáról sincs adat. És, azt 1945-ben nem is bombázhatták volna, mert Róma már 1944-ben már felszabadult. A baltatokról keringő rajz is lényegesen eltér Lubbock könyvében közzétett rajzok minőségétől és stílusjegyeitől. A kétséget erősíti, hogy e leleltről nincsenek külföldi tudósítások (csak idegen nyelvre lefordított-átvett hazai közlemények).

3. *Dél-amerikai rovásfeliratok*, szintén gyakran idézett hivatkozás, miszerint:

> A pálos-rovásírás különlegesen sok emléke maradt meg Dél-Amerikában. …. Ezek a pálos szerzetesek gyakran barlangokban laktak ott is (hasonlóan a Pilis hegységbeli lakhelyeikhez), s a barlangok falán nagyon sok magyar nyelvű, balról-jobbra haladó felirat maradt meg. De levelezéseikben, térképek feliratozásánál szintén használták a pálos-rovásírást.

Ugyanakkor, a valóság egyszerűbb és prózaibb. Tény, hogy Zakarjás János felvidékről származó dél-amerikai jezsuita misszionárius, a XVIII. század közepén írt dél-amerikai – latin nyelvű – úti leveleibe egyes szavakat magyarul, míg némelyeket latin nyelven, de rovásírással jegyzett le. De hogy arrafelé „a barlangok falán nagyon sok magyar nyelvű" rovást találtak volna, arról nem sikerült eddig bizonyítékot lelni (adatot, közleményt, hivatalos tudósítást, értékelhető fényképet).

4. *Eltitkolt rovásdokumentumok* hangulatkeltő híre is jó ideje kering az interneten, miszerint:

> A kijevi régészeti feltárások [8] során a Magyar-hegyen találtak 9000 darab rovásírásos pergamenpapírt tökéletes állapotban… Armatov akadémikus kutató régész az egészet elküldte a Magyar Tudományos Akadémiának… Őt Szibériába száműzték, és az összes pergament eltűnt.

Tény, hogy a kijevi Magyar-hegyen voltak régészeti feltárások. De arról nincs adat arról, hogy rovásírásos szöveget találtak (csak néhány ezüst dirhamot és csontokat). Armatov nevű régész akadémikus létezéséről adat nem lelhető fel. Tény, hogy egy Artamonov. M.I. (1898-1972) nevű régész-történész [9] feltárásokat végzett a Don-Volga környéki szkíta-kazár területeken. Erről több könyve is megjelent. De Kijev környékén nem régészkedett. Szibériában sem volt száműzetésben, hanem megbecsült és sokszor kitüntetett tudósként magas beosztásokat töltött be, Leningrádban. Egy apróság: őseink nem pergamenre róttak, és a pergamen… nem papír.

5. *Rovással írt hun ima* köré [8] [10] szinte mozgalom is szerveződött, pedig már az alaptörténet is erős kétségeket ébreszt. Ennek lényege:

> Egy magyar kamionsofőr (vagy fiatal kutató) a '60-as (vagy '50-es) években… a Kijevi Nemzeti Múzeumban… látott és lejegyzett egy rovásos feliratot… az ott kiállított hun szíjvégről. Ennek megfejtésére magyar rovásírás szakértő-nyelvészt kértek fel (Nemzeti Múzeumban?). És bár a lejegyzett rovásmásolatot nem kapta vissza… ez a szöveg a „hun Miatyánk"… amit eltitkoltak a közvélemény előtt (még a tényt is letagadták). Szerencsére, aki ezt lejegyezte ez a hun imát… külföldre disszidálva is megőrizte a fordítást… amit 2004-ben hazaküldött… és amely imát, azóta, sokan hitelesként hirdetnek és terjesztenek, éneklik.

A történet hitelességét némiképp csökkenti, hogy nem található adat '60-as évekbeli Kijevi Nemzeti Múzeumról. Sem arról, hogy más múzeumban lett volna ilyen feliratú hun szíjvég. Nem említve, hogy a közzétett ima hossza túl nagy ahhoz, hogy elférjen egy szíjvégen. A történetet elmondó személyen kívül nincs adat a lejegyzett rovásokról és annak hazai (Nemzeti Múzeumi) lefordításától sem. Az eset tipikus példája a „valaki látta, de eltitkolják", „valaki felfedezte, de elássák" című történeteknek.

Elhanyagolt források

A magyar rováselemző tanulmányok döntő többsége szinte csak a '80-as évekig rendelkezésre álló forrásokra hagyatkozott, azokból próbálják „levezetni" a székely-magyar rovásírás eredetét. Így ezeknél egyértelműen érezhető az a törekvés, hogy a „kárpátiai" rovásjeleket – az akkor már eléggé ismert – közel-keleti (egyiptomi, föniciai, asszír, arámi, ótürk stb.) írások jelkészletével hozzák rokonságba. Ennek tudható be, hogy a magyar rováskutatók többsége azt a vélekedést

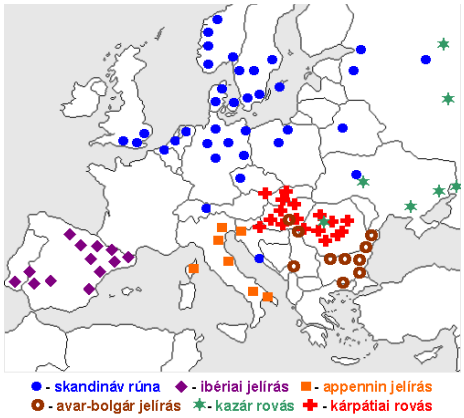
erősíti, hogy a „kárpátiai” rovásírás egyfajta következménye, szerves elágazása a közel-keleten kialakult írásoknak. Megjegyzendő, hogy az ilyen „folytonosság kimutatására irányuló törekvés” nagyon hasonló a régi krónikaírók történelem-szemléletéhez, amelyek a népeket a „bibliai ősök” leszármazottaiból próbálta eredeztetni.

Ugyanakkor, az utóbbi 4 évtizedeiben jelentős régészeti kutatások folytak a Dnyeper-Volga-Kaukázus közti kazár, ugor, türk, bolgár területeken; és az ottani rovásszerű írásleletek megfejtésére. Különösen az orosz és bolgár kutatók értek el komoly eredményeket a dunai bolgár és alán írásemlékek értelmezésében. Így, mára már sokkal többet tudhatunk a dunai, doni, volgai, kubáni, kaukázus-menti területeken talált rovásszerű írásokról [13-16]. Hasonlóan, egyre több adat érhető el a pireneusi (ibéri, kelta-ibér), appennini (ős-itáliai) és adria-menti írásokról is [11-12]. Ezen eredmények a „kárpátiai” rovásírás eredetét és fejlődését más megvilágításba helyezhetik. Meglepő, hogy ezekről a hazai rováskutatók nem tudnak, vagy nem akarnak tudni.

A jelzett tudományos eredmények arra utalhatnak, hogy a „kárpátiai” rovásírás ős-európai eredetű, saját fejlődéstörténettel rendelkezik, és a közel-keleti írások is csak részben hathattak rá. Ezért, az sem zárható ki, hogy a „kárpátiai” rovásírás – talán – egy olyan ősi európai írás maradványa, amely már a gyakran hivatkozott közel-keleti írások előtt formálódhatott, a Vinca-tordosi kultúra idejében (i.e. 5-3. évezred környékén).

Rovásszerű írások

A történelem előtti és ókori világból többféle eurázsiai rovásírás-változat ismert. Általában olyan területekről, amelyek kívül estek a nagy ókori birodalmak hatalmi „kisugárzásaitól”. Egyfajta ősi írásmaradványok, amelyek olyan területeken maradhattak fenn, ahol az ősi népességek és kultúráik viszonylagos védettséggel megőrződhettek. Mint, a Skandináv területek, Pireneusok, Alpok, Kárpátok, Balkán-hegység, Kaukázus, Urál és Altáj, eurázsiai erdős és folyómenti mocsárvidékek stb. Amely területeket a hódító birodalmak nem voltak képesek teljes mértékben „kulturálisan annektálni”. Előfordult egyes rovásszerű írások szétterjedése, ha az ilyen kultúrájú népességnek megadatott a terjeszkedés (például: hun, bolgár, türk, kazár, normann térhódítás).

A rovásszerű írások területi elterjedése rendkívül hasonló az utolsó jégkorszak után kialakult eurázsiai „Vénusz-figurás” Solutrean és Epigravetti kultúrák csomóponti elhelyezkedéséhez (Pireneusok, Alpokalja, Kárpátok, Krím). Ugyancsak jól illeszkedik a jéghatár visszavonulását követő, északabbra és keletebbre vándorló népességek kulturális területeihez (Skandinávia céli része, Balti-tenger partvidéke, Urál-Altáj-Szaján vidéke). Vagyis, a rovásszerű írások azokon a területeken gyökereztek, amelyek életteret biztosítottak az i.e. 40-35. ezer évvel ezelőtt Eurázsiába bevándorolt népességeknek, későbbi leszármazottaiknak.

Másképp fogalmazva: a „róvós” területek jó egyezést mutatnak az akkori eurázsiai népességek genetikai jellemzők szerinti elterjedésével (Y-DNS = R1a, I; mtDNS = HV, U5). Vagyis, az ős-eurázsiai cro-magnoni embertípus lakhelyeivel, vadászó-halászó-gyűjtögető területeivel.

Az ismert rovásírásoknál két fő sajátosság figyelhető meg. Az *önálló hangjelöléses* írásmód általában a hangokat önállóan jelöli (skandináv, kárpát-medencei gót, bolgár, szláv, markomán stb.). Az ilyen írásoknál a mássalhangzók jele független a hozzá kapcsolódó magánhangzótól. Ez az írásmód különösen a többnyelvű vagy nyelvjárásában igen különböző népességnél gyakori.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

A *magánhangzó-függő jelölés* – a nyelvileg homogénebb (hasonló nyelvű) – népességek között terjedt el, ahol a magánhangzó+mássalhangzó kapcsolatok stabilak voltak. Vagyis, lehetőség volt az érthetőséget nem zavaró össze-vonásokra, egyszerűsítésekre, (ibériai, némely bolgár, türk-jenyiszeji, kaukázusi). Ezeknél jellemző, hogy a mássalhangzó jelét a hozzákapcsolódó magán-hangzó is formálja, vagy megfigyelhető a konkrét magánhangzó+mássalhangzó kapcsolatot kifejező önálló rovásjelek elterjedése.

Természetesen, minkét rováscsoportnál megfigyelhetők bizonyos átfedések, amelyek a leggyak-rabban használatos hangkapcsolatok „írástakarékos összevonásakor" érzékelhető.

A különböző rovás-szerű írásoknál gyakran megfigyelhetők hasonló írásjelek. Ugyanakkor, d jelek hasonlósága még nem feltétlenül utal rokonságra. Akkor vélelmezhető kapcsolat, ha a hasonló jelek = hasonló hangokra is utalnak.

Alap-magánhangzók

A társadalom-fonetikusok azokat a hangzókat sorolják az alap-magánhangzók csoportjába (**A, E I, O, U**), amelyek döntő többsége a világ legtöbb nyelvében fellelhetők, és úgy kiejthetők, hogy azok más nyelven beszélő népek (többsége) számára érthetőek, kimondhatóan azonosíthatók.

A magyar nyelv ma is erősen „mássalhangzós", vagyis az információk döntő többségét a mássalhangzók hordozzák. A székely-magyar rovásírás kialakulásakor az **E** magánhangzó lehetett a leggyakoribb. Így érthető, hogy az **E** betűt *csak akkor* jelezték, ha a pontos értelmezés ezt kifejezetten megkívánta.

A korai székely-magyar rovásírásban ugyanazon betűkkel jelezték az **A-Á**, valamint az **E-É** hangokat. Érthető, hiszen e hangzók egyforma jelölése nem okozott problémát az írott szöveg értésében. Sőt, kifejezetten előnyös volt, mivel a környezetünkben élő (vagy csatlakozó) népesség egy részénél nyelvi nehézséget okozhatott ezek megkülönböztetése és kiejthetősége.

A rövid és hosszú (**I-Í, O-Ó, U-Ú**) magánhangzókat is azonos rovásokkal jelezték. Hasonlóan, mint más ókori írásoknál, ahol a betűk nem a hangzás hű tükrözését, hanem a lényegi információ írásos rögzítését és átadhatóságát szolgálta.

A kárpát-medencei rovásírás ezen sajátossága azt sejteti, hogy egy alapírás-módból alakulhatott ki. Többnyelvű népességek együttélése során, egyfajta közös írásmódként. Olyan környezetben, ahol a magánhangzók képzése-kiejtése a beszéd- és írásértést nem zavarta (mint tájszólásoknál).

Az alap-magánhangzók kárpát-medencei rovásváltozatai hasonlóak más írások hasonló jeleire:

Hang	Rovás	Alap-magánhangzók jelölési hasonlósága, lehetséges rokonság
a-á		dunai, ibér; kelta-ibér; ógörög, líd; etruszk, umbriai; gót, ószláv; ujgur
e-é		, kubáni; dél-ibér; etruszk; ógörög, oszkán, fríg; líd, vend; ó-bolgár; óegyiptomi
i-í		, kubáni; ibér; kelta-ibér; alán-prebolgár, ó-örmény; dunai; /í/ oszkán, alán;
o-ó		turáni; /ou/ dunai, doni, kubáni; ; óbolgár; dél-ibér; gót, bohuslan; óegyiptomi
u-ú		ku/gu, , ibér; V,Λ közép-adriai; (v, u), , /yu/ glagolita; ó-türk, ; rúna

Ez a hasonlóság arra utalhat, hogy a kárpát-medencei rovásírás az önálló magánhangzó-jelölést nélkülöző görög és latin írásmód előtt alakulhatott ki. Kölcsönhatásban az ősi gravetti (ibériai, appennin-adriai és kelet-európai) maradvány-népességek írásaival.

Nem zárható ki, hogy a kárpát-medencei rovásírás a Vinca-Tordosi-kultúra jelkészletére alapozva fejlődött ki, feltehetően az etruszk-görög-latin írás elterjedése (i.e. I. évezred) előtt. Erre utal az azokkal ellentétes írásmód és a betűjelek különbözősége. A kárpát-medencei rovás jobbról balra irányuló írásmódja talán a kimmer-szkíta vagy kelta-ibér időszakra utalhat.

Az alap-magánhangzók kárpát-medencei változatai formailag – látszólag – eltérnek. Ugyanakkor, ábrázolásmódjuk sajátossága közös: a két rövid (<, ≺, ⸝, ^) rovásjel hozzákapcsolása valamely mássalhangzóhoz. Például: | + < = 𐰀 (a);) + ≺ = 𐰇 (e); | + ⸝ = 𐰉 (i);) + ≺ =) (o); Ennek tudatossága (következetessége) nem zárható ki, mivel más ősi írásoknál is a magánhangzókat gyakran a mássalhangzókon (közelükben) feltüntetet jelekkel (pontok, vesszők stb.) jelezték.

Jól érzékelhető ez a *két rövid rovásjel* beillesztési szabály az **U** betű alakulásánál, amely a **V** betűből alakulhatott ki ily módon: M + ^ = 𐰺 (u). Hasonlóan, mint a latin írás **U** betűje, amely eredetileg az **U** és **V** hangot egyaránt jelölő V betűből alakult ki a középkor elején (V→U→U), a két hang írásos megkülönböztethetősége érdekében (VERGILIVS > VERGILIUS). Ahogy a germán nyelvi környezet is hatott az ottani latin írásmódra: a W (W) betű létrehozásával, a V, W, F, U hangzások elkülönítésére. A W betűnél szintén megfigyelhető a **V** + ^ = W jelmódosulás.

Sajátos magánhangzók

A kárpát-medencei rovás **Ö** és **Ü** magánhangzójának írásmódja sajátos, szinte példa nélküli. Talán a 𐰴 turáni és 𐰾 türk jelekhez hasonlatosak, amelyek egyidejűleg mindkét hangot jelölték.

Ő - hang kiejtésének elterjedése

< Az **Ö** hang elterjedése jó egyezést mutat az urál-altáji népek, és a vonal- és szalagdíszes kerámia-kultúra (i.e. 6000-2300. közötti) elterjedésével.

Az **Ü** hang eloszlása jól illeszkedik az i.sz. VII. szd. körüli urál-altáji és germán-frank népek életteréhez. >

Ü-hang kiejtésének elterjedése

Az **Ö** betű kárpát-medencei jelölése változatos, koronként és helyenként igen eltérő. Leggyakoribb változatai: 𐰚 𐰛 𐰝 𐰞 és 𐰟, Itt is érzékelhető a magánhangzóra utaló két rovás kapcsolása egy alapjelhez, hasonlóan az alapmagánhangzók jelöléséhez: | + < = 𐰚 (feltehetően az ősi eredeti változat), illetve:) + < = 𐰛, 𐰟, 𐰝 (amely későbbi stilizált-kerekített változat lehet). Ritkább változatok: 𐰤, 𐰠

Az **Ü** betű kárpát-medencei jelölése sokkal szegényesebb Leggyakoribb **Ü** változat 𐰣, ritkábban 𐰢. amely hasonlóak egyes területek **Ö** betű ábrázolásával. Ez arra utalhat, hogy a kárpát-medencei rovásírások **Ü** betű jelkészlete a többi magánhangzóknál sokkal későbbi eredetű.

Hang	Rovás	Sajátos magánhangzók jelölési hasonlósága, lehetséges rokonság
ö-ő	𐰚 𐰛 𐰝 𐰞 𐰟 𐰤, 𐰠	𐰯 /ö-ü/ kubáni; 𐰴 turáni; 𐰽 beszaráb; ligatúrák: 𐰝 + ≺ = 𐰞, O + ≺ = Ő
ü-ű	𐰢 𐰣	𐰣 /ö-ü/ kubáni; lehetséges ligatúrák: 𐰞 + ≺ = 𐰢; 𐰺 /u/ + ≺ = 𐰤

Az **Ö** és **Ü** betűpárok jelölése esetében 2 fő változat figyelhető meg.

Első, gyakoribb *változat*: ha az **Ö** betű jele: 𐰚 𐰛 𐰝 𐰞 𐰟 𐰤, akkor az **Ü** betű a 𐰣 jelhez hasonló. Jellemzőjük: az **Ö** betű → az **O** betű változataiból eredeztetés, a magánhangzó-jelölésre szolgáló 2 rovásjel beillesztésével. Például: 𐰛 + ≺ = 𐰛; 𐰝 + ≺ = 𐰞, 𐰋 /o/ + ≺ /jel/ = 𐰤. Feltehetően, ez a 2 rovásos jelölési elv vezetett a magyar abc **Ö** és **Ü** betűinek formálódásához (**O** és **U** betűkből).

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Második ritkább *változat*: ha az **Ö** betű 𐰾 formájú, akkor az **Ü** betű: 𐰺 jelhez hasonló (pl.: Marsigli-féle változat, Nikolsburgi abc). Ennél – az első változathoz képest – feltűnő az **Ö** és **Ü** betűjel cserélése. Ez lehet helyi tájnyelvi írásmód-sajátosság, laikus rovó betűtévesztése, esetleg idegen anyanyelvű másoló számára okozott nehézséget az **Ö** és **Ü** hangok megkülönböztetése.

A 2 rovásjeles magánhangzóképzés logikája alapján lehetséges, hogy a kárpát-medencei rovásírás némely alap-magánhangzóinak ősi jelölése, eredetileg – 3 vonásból álló – „egyszerű alakzat" lehetett, például: a= 𐰀; e= 𐰇 vagy 𐰆; i= 𐰃; o= 𐰋 vagy 𐰊; ö= 𐰾; u= 𐰍, vagy 𐰅; ü= 𐰽.

Egyszerű mássalhangzók

Ezen mássalhangzók közös sajátossága, hogy a nyelvek többségében fellelhetők, kiejtésük és érthetőségük közel hasonló. Leszámítva, az érzékelhető zöngés-zöngétlen (b-p, d-t, g-k) mássalhangzópárok cserélődését, vagy a nyelvi változások során tetten érhető egyes (pl.: p→f, i→j, h→k) hangok alakulását, elkülönülését.

A hasonló ősi írások jelkészleteit tanulmányozva, a kárpát-medencei rovásírás mássalhangzóinak jelkészlete a következők szerint csoportosíthatók:

1. Balkáni-ibériai (ős-európai) típusú mássalhangzó jelölések:

Ezen kárpát-medencei rovásjelek nagyfokú hasonlóságot mutatnak az ősi (i.e. I évezred) ibériai és appennin–adriai, balkáni és a Meotis-környéki rovásjelekkel. Vagyis, az utolsó jégkorszak után helyben maradó szolutrean és epi-gravetti kultúra népességének írásaival.

Hang	Rovás	Egyszerű mássalhangzók jelölési hasonlósága, lehetséges rokonság
b	𐰉	𐰉 /bi/ kubáni; 𐰘 /bo,po/ észak-ibér; 𐰠 /be/ észak- és kelta-ibér; 𐰚 ó-türk;
d	𐰑	𐰕 dunai, doni, volgai, kubáni; 𐰓𐰉 /da, ta/ észak-, dél- és kelta-ibér; 𐰓/t=d/ umbriai; 𐰤 /di,ti/ kelta
f	𐰦𐰦	𐰦 /th =kerek, egész/ proto-sínai, föniciai, messzapik, marszilián, etruszk, ógörög; 𐰦 /th/ umbriai
g	𐰖	𐰖 kubáni; 𐰖 /ga, ca/ észak-ibér; 𐰖 /ga,ka/ kelta-ibér; 𐰖 /ga,ka/ dél-ibér; 𐰚 ó-türk;
h, kh	𐰢𐰢𐰢	𐰢 /k+ch/ ógörög; 𐰢/g+h/ markomán; 𐰢 tokari (keleti kelta); 𐰢 messzapik, 𐰢 ó-perzsa
k₁	𐰁	𐰁 /ki, gi/ dél-és nyugat-ibér; 𐰁 /ki, gi/ kelta-ibér;
ly	𐰇𐰇𐰇	𐰇,𐰇 kubáni, 𐰇 /aj = szem/ föniciai, /ej/ dél-nyugat-ibér; /oj/ líciai, okcitán, 𐰇, 𐰇 /l/ kubáni
m	𐰣𐰣	𐰣,𐰣 kubáni; 𐰣 szkíta-szaka; 𐰣 dunai; 𐰣 nyugati-ibér; 𐰣 közép-adriai; 𐰣 dunai bolgár
p	𐰣𐰣	𐰣 /pe, be/ dél-ibér, 𐰣 /pi, bi/ kelta-ibér, 𐰣 /p>f/ veneti, ólatin; 𐰣 jenyiszeji türk;
t	𐰓	𐰓 kubáni, 𐰓𐰉/da, ta/ észak-, dél-ibér és kelta-ibér; 𐰓, 𐰓, 𐰓, 𐰓 etruszk, umbriai, oszkán; 𐰓 szkíta

Az egyezések arra utalhatnak, hogy a kárpát-medencei rovások egy része ősi eredetű. Vagyis, azoknak a népeknek jeleihez hasonló, amelyek területeit „jól jelölik" a kőkorszaki „vénusz szobrocskák" és a „női idol-ábrázolások".

A **P** betű fésűhöz (𐰣) hasonló alakja azt sugallhatja, hogy eredetileg a **p** és **f** hangot jelölhetett, ami az ugor (ungar) nyelveknél előforduló p>f rendszeres hang-megfeleltetésre utalhat (pel > fej, pa, pu > fa). Ennek megfelelően, a $\mathbf{K}_1$ hang jele egykor talán a **h** vagy **kh** hangot jelölhette (khala > hal). **Az F** hang rovásjele az ősi ungar (ugor) **p** és **f** hangok szétválása után (i.e. I. évezredben) önállósodhatott. Az **F** hang jelölése feltehetően átvétel a Kárpát-medencébe akkoriban beáramló nyugat-balkáni (illír, pannon) és appennini (boi, messzapik, etruszk) népesség jelkészletéből. A **H** hang rovásjele a $\mathbf{k}_1$ és **h** (kh) hang elkülönülésekor formálódhatott,

feltehetően balkáni hatásra. A **LY** hang rovásjele a Földközi- és Fekete-tenger partvidékét uraló népességek jelkészletéből alakulhatott ki, az **l** és **j** hangok elkülönülésekor. Lehetséges, hogy **T** betű is egyidejűleg a **t** és **z** hangot jelölhette. A feltételezést erősítheti, hogy az ősi ibéri rovásjeleknél is megfigyelhetők olyan hasonló hang-megfeleltetések (p>b; k>g, t>d), amelyek jelkészlete is azonos.

Az **F** rovásjel kialakulásában a Θ = th jel (jelentése kerék>forgó) föld-szimbolikája is szerepet játszhatott. Az **LY** rovásjel formája a „lyukhoz” hasonló, a finnugor eredetű **lyo** = folyóvíz szóra emlékeztetve. A **H** hang rovásjele „hajfonat” vagy „hal” formájú. Ebben hasonlít az ó-egyiptomi (/h/= hajtott-sodrott, hajfonat), valamint a Halak (♓) asztrológiai jeléhez. Mindezek arra utalhatnak, hogy e rovásjelek egyfajta szójelölések (szókép-ábrázolások) maradványai lehetnek.

Egyes finn tudósok vélekedése [17], miszerint a finnugor népességek a kárpát-medencei epi-gravetti népességből alakultak ki. Akik az utolsó jégkorszakot követő felmelegedéskor, nagyrészt északabbra és keletebbre vándorolva, a Kárpát-medencétől az Urálig birtokukba vették a vadászható-halászható erdős területeket. Akik később más népek terjeszkedései miatt: a kelet-balti területekre (balti-finn csoport), a Káma-Oka folyótól keletre (volgai-permi csoport), és a Dnyeper-Volga alsó folyásainak környékére vándoroltak (meotisi csoport). Miközben, egyes velük részben keveredő és nyelvi sajátosságukat átvevő népcsoportok (obi-ugorok) az Urál irányába szorultak. Ez a teória választ adhat a „magyarok többszöri honfoglalására” is. Vagyis, a Kárpát-medencén kívülre került „ős-kárpátiai” népességek időnkénti visszaáramlására (szkíta, szarmata, hun, avar-bolgár, kazár és rusz terjeszkedés hatására).

Ez a fajta megközelítés egyúttal, más világításba helyezi a sokak által elfogadhatatlannak tartott finn-ugor nyelvrokonság fogalmát is. Ugyanis, ahogy ezt a korabeli krónikák megerősítik, a finn-ugor kifejezés (magyarra lefordítva) valójában azt jelenti: finn-ungar, finn-hungar, = vagyis finn-magyar. Nem arra utal, hogy a magyarok a „halszagú és primitív” obi-ugoroktól származnának. Hanem arra, hogy az obi-ugorok nyelve (amit együttélés során átvettek az ungar népességektől, vagy kiszakadva is őrizve az ős-kárpátiai nyelvet) hasonlóságot mutat a magyar nyelvvel.

2. Dunai-kubáni (szkíta) típusú mássalhangzó jelölések:

Ezen kárpát-medencei rovásjelek nagyfokú hasonlóságot mutatnak a Fekete-tenger környéki (Dunától az észak-Kaukázusig terjedő az ókori történetírók szerinti szkíta területek) I. évezredi rovásjeleivel, amelyek mentesek a görög-latin-gót-ószláv írásbeliség hatásaitól.

Hang	Rovás	Szkíta-mássalhangzók jelölési hasonlósága, lehetséges rokonság
c	↑	↑ volgai, doni; , kubáni; ɻ /ca/ kubáni, csuvas; ⊤ /t>c/ alán-prebolgár rovás;
j	⅂⅂	, kubáni; ⅂ klasszikus mongol; ʔ /ɬ/ ó-örmény, ⅄ ó-grúz; ᚴ ó-török; ⅂ /l>j/ lídiai; ᛁ líciai;
k₂	◊	◊ volgai, doni, kubáni rovás; ◈ /ku/ észak-keleti ibér; ◁ kelta-ibér, lyciai; ⋪ tokari (ázsiai-kelta);
l	⩓ ⩓	, /ľ/ kubáni; ⅄ alán-prebolgár; ⅂ szabeus; Λ fríg, görög, cirill; ᚴ rúna; ᚳ szvéb;
n	⟩ ⟩	ᑐ kubáni, dunai, doni, volgai; ᑐ turáni; ⟩, ⟩ csuvas; ⅂ ujgur; ᑎ kaukázusi alán; ᑐ nabateus, neo-pun
r	⋂⋂ᐟ	, kubáni; ᑐ turáni; ᚴ ó-örmény; ᚢ ó-örmény; ᛁ rök rúna;
s	⋀⋀	ᑎ doni, kubáni; ⋀, ᑕ kubáni; ⩓ szkíta-alán-óbolgár; ⋀ turáni, jenyiszeji türk; ᛣ ó-permi;
sz	ᛁ	ᛁ kubáni, dunai, ó-türk, csuvas; ᛁ turáni; ᛁ /isz/ óangol; ᛁ dán rúna;
v	ᛖ	,ᛖ kubáni és volgai rovás. Lehetséges, hogy ősi ligatúra: sz + u > ᛦ + ᛁ = ᛖ
z	⩔⩔⊟	, kubáni; /dz/ kubáni; ᚢ ó-permi. Lehetséges székely ligatúra: p + sz > ᛁ + ᛊ = ⩔,
zs	ᛉ Ψ	ᛊ kubáni; ᛣ, ᛯ turáni, ⋇ alán-óbolgár, Ж cirill,

Ez az egyezés arra utalhat, hogy a kárpát-medencei rovások egy része kelet-európai (nem ázsiai) hatásra formálódhattak. Az ős-kárpátiai írásból hiányzó jelkészletek kiegészítésére, esetleg egyes régi jelek lecserélésével.

Szkíta aranyszarvas-ábrázolások főbb elterjedése

Hun üstök jelentősebb lelőhelyei (vezetői réteg települései)

E jelek érdekessége, hogy hasonlóak azon népeknek jeleihez, amelyek legendáriumában szintén fellelhető a „csodaszarvas-mítosz”. Ezek, a dunai bolgár (kutrigur, székely), dnyeperi ugor (fehér ugor = levédiai), doni-donyeci ugor (dentu-mogyer), volgai ugor-bolgár (fekete ugor, csuvas), turáni (déli-jugor, kuma környéki magyar), és türk, alán (honfoglalókhoz csatlakozó) népek.

E népeknek akkori lakterülete jól illeszkedik a szkíta-ugor-bolgár „szarvas-ábrázolás” és a hun „üst” lelőhelyekhez.

Az a tény, hogy a kárpát-medencei rovásírás több jele hasonlóságot vagy egyezést mutat némely „szkíta” (bolgár, kazár, türk, alán, turáni stb.) jelkészlettel, még nem bizonyítják, hogy a magyarok ilyesfajta népek lettek volna.

Egyes jelek hasonlósága vagy egyezése arra utalhat, hogy a magyarság egy része – e népekkel együtt élve – egyes írásjeleiket átvehette tőlük.

Ugyanakkor nem olvadtak be, nem váltak ugyanolyanná. Mint, ahogy azok a népek sem váltak latinná vagy arabbá, akik az ilyen írásjeleket átvettek (vagy ilyen uralom alá kerültek).

Összetett mássalhangzók

E rovásjelek sajátossága, hogy más írásokban nem lelhetők – hangzásban-írásban – hozzájuk hasonlók Szerkezetük alapján feltételezhető, hogy ligatúra-szerű összevonásából jöttek létre.

Hang	Rovás	Összetett mássalhangzók jelölési hasonlósága, lehetséges rokonság
cs		Lehetséges ligatúra: t +s > gyenge hasonlóság: dunai türk;
gy (gi)		Lehetséges ligatúra: d+j > , vagy d+i >
ny (ni)		Lehetséges ligatúra: n+j >
ty (ti)		Lehetséges ligatúra: t+c > , vagy t+j > gyenge hasonlóság: /tj/ (sínai)

Nem zárható ki, hogy ezek a jelek – valamikor – önálló hangjelként funkcionálhattak. Az sem, hogy e jelek a Kárpát-medencében már régóta élő vagy oda bevonuló népességek nyelvi igényei szerint formálódhattak önálló jellé, a már rendelkezésre álló jelkészletből. De tény, hogy e jelek használatának gyakorisága elenyésző a többihez képest (1% alatt).

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Csoportjelek

A „kárpátiai’ rovásírás talányos jelei. Kevés számuk korlátozott használatra utalhatnak. Szótagot vagy rövidítést jelző képszerű összevonások. Szimmetrikus formára stilizált ligatúrák, vagyis, mindkét irányú írás esetében változatlanul használhatók. Esetleg, a magyartól idegen írásból átvett jelek maradványai. E jelek sajátos formája – valamint, hangzáshű jelölésük viszonylagos hiánya más népek írásjeleinél – azt sejteti, hogy ezek: külső átvételek lehettek.

A jel értelmezése a nikolsburgi abc szerint = **USz**. Vagyis nem **US**, mert a lejegyző személy ezt nem az **u** hangsorral írta le. Hanem **us**-ként, vagyis egyértelműen **Sz** hangra utalt (mivel az **Sz** hangot is latin **S**-el, az **S** hangot pedig egyértelműen -el jelölték).

Lehetséges, hogy a jel – az akkori időkben elterjedten használt – latin szövegekben gyakori **USz** (esetleg a görög **OS)** jelcsoportok rovás-átírásainak egyszerűsítésére szolgálhatott. Például: /sz/+ /u/ = /usz/, vagy archaikusabb változatban /sz/+ /v=u/ = /usz/) (vagy „görögösen” /s/+ /o/ = /os/). Szöveges alkalmazásuk hiánya arra utal, hogy helyi írás-sajátosság lehetett (pl.: egyfajta gyorsírási jel).

A jel értelmezése a nikolsburgi abc szerint: e**MP.** A konstantinápolyi feliraton az ehhez hasonló jel jelentése = **MB**, (lásd: = SZeLiMBÖK). A két jel feltehetően megegyezik, értelmezési eltérésük a **p** és **b** hangok kiejtési hasonlóságából adódhat. Ehhez hasonló jel a marsigli-abc szerint: e**NB**, holott a jelet – szövegben – **MP**-két használja (lásd: = nAGYaMBRUZS). Ez azt sejteti, hogy az ilyesfajta „bogaras” jelek hasonló jelentéssel bírhattak.

Tény, hogy a jelben felismerhető a két (jobbos és balos p jel). Ugyanakkor, felfedezhetők bennük a turáni () talaszi () **m,** és minkét írás **b** jelei, ami valószínűsítheti az ilyen jelek „ligatúráját”, és **MB** jelentésüket.

A jel rovásváltozatok szerinti értelmezése: **NT**. Lehet „kárpátiai” stilizált (szimmetrikus) ligatúra (+), de valószínűbb, hogy turáni (esetleg talaszi) jövevény (az ottani /t/ és , /n/ jelek ligatúrájaként).

A jel értelmezése a nikolsburgi abc szerint: **TPRUSz.** Nem **TPRUS !**, mert a lejegyző személy ezt sem a **tpru** hangsorral írta le (hasonlóan, mint a jelnél). Lehetséges, hogy egyfajta stilizált ligatúra lehetett, mivel ebben is felismerhető a /t/, /p/, /r/, /ősi-u/ és /sz/ jelek. Másik változatként nem zárható ki, hogy ez is turáni (esetleg talaszi) jövevény (az ottani /t/, /p/, /r’/, /o-u/, /sz/ jelek ligatúrájaként).

A jel értelmezése a thelegdi abc szerint: **TPRU.** Lehetséges, hogy ez a jel is egyfajta szimmetrikussá alakított ligatúra, mivel itt is felfedezhetők a /t/, /p/, /r/, /u/ jelek. A **PTHRU**-nak értelmezett jel is talán e jel egyfajta (/p/ jel „lábaival”) kibővített módosulása.

E jelek ritka használata, és középkori elenyészésük arra utalhat, hogy fokozatosan elveszthették jelentőségüket, vagy használó népességeik átvethették a „kárpátiai” rovásírás-módokat (talán beolvadtak a „kárpátiai népességekbe”). Erre utalhat, hogy az ilyen jelek – a XVIII. század elejére – „kikoptak” a rovás abc-kből és az akkori rovásemlékekből, talán benne sem voltak…

Összefoglalás

A „kárpátiai” rovásjelek *hangzáshűség szerinti* rokoníthatósági vizsgálata más írásokkal, érdekes következtetésekhez vezethet. Az elemzés arra utal, hogy a „kárpátiai” rovásjelek:

- közel 48 %-a: *dél-európai* (ibériai, appennini-adriai, balkáni, duna-menti) eredetre utal;
- közel 34 %-a: *kelet-európai* (don-volga- és kuma-kubán-menti) eredetre utal;
- közel 14%-a: *nyugat-ázsiai* (turáni) eredetre utal;
- közel 4%-a: a fenti térségek pontosan be *nem azonosítható* helyeiről származhat.

A „kárpátiai" rovásjelek rokoníthatóságának statisztikai vizsgálata alapján vélelmezhető, hogy a jelkészlet rokonságot mutat:

- közel 12%-ban: az *ős-ibér* abc-k jelkészletével (beleértve a kelta-ibért is);
- közel 6 %-ban: az *ős-appennin* abc-k jelkészletével (beleértve a pre-etruszkot is);
- közel 4 %-ban: az *ős-balkáni* abc-k jelkészletével (beleértve az ógörög is);
- közel 26%-ban: a *duna-menti* abc-k jelkészletével (kis-szkítiai, pre-bolgár, avar?, etelközi);
- közel 7 %-ban: a *don-volga menti* abc-k jelkészletével (ugor, magna hungáriai, levédiai);
- közel 27%-ban: a *kuma-kubán környéki* abc-k jelkészletével (hun-, kum-magyar, déli-ugor);
- közel 14%-ban: a *turáni* abc-k jelkészletével (kazár, kabar, nyugati türk).

A fenti adatokból arra következtethetünk, hogy a „kárpátiai" rovásírás:

- ősi eredetű, és hosszú idő alatt formálódhatott;
- 1. időszaka: a görög-latin kultúra leterjedése előtti idő (ős-kárpátiai, kimmer, szkíta, kelta);
- 2. időszaka: az első nagy beáramlás időszaka (alán, meotiszi-hun, székely-kutrigur);
- 3. időszaka: a második nagy népvándorlás (avar, bolgár, fehér ugor, muróma);
- 4. időszaka: a harmadik nagy népvándorlás (kummagyar, fekete ugor, déi-ugor, türk, kabar).

Ez csak egy feltételezés… lehet, hogy tévedek… De talán érdemes a tovább-gondolkodásra… mert e vélekedés valóságtartalmát a régészeti igazolják…

Források

1. http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Zolotoord/XIV/Venec_dok-ty/text8.phtml?id=3055
2. http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Zolotoord/XIV/Venec_dok-ty/frametext5.htm
3. http://www.omniglot.com/
4. http://www.kiszely.hu/istvan_dr/017.html
5. http://www.1000ev.hu/index.php?a=1&k=1
6. http://www.archive.org/details/prehistorictime05lubbgoog
7. http://magyartaltos.info/index.php/irasok/draga-magyar-anyanyelvunkrol/64
8. http://www.turulhir.eoldal.hu/cikkek/hun-miatyank/hun-miatyank.html
9. http://en.wikipedia.org/wiki/Mikhail_Artamonov
10. http://blog.xfree.hu/myblog.tvn?SID=&pid=84216&n=lambert
11. http://www.omniglot.com/writing/index.htm
12. http://www.ancientscripts.com/ws_atoz.html
13. http://s155239215.onlinehome.us/turkic/33WritingTuranian/TurPismrEn1-9.htm
14. http://www.bulgari-istoria-2010.com/booksBG/KNIGA_ALANO_DREVNOBALGARSKOTO_PISMO.pdf
15. http://www.protobulgarians.com/Russian%20translations/Zhivko%20Voynikov%20-%20Alano-drevnebolgarskoe%20pismo/Zhivko%20Voynikov%20-%20Alano-drevnebolgarskoe%20pismo.htm
16. http://la.wikipedia.org/wiki/Hieroglyphicorum_Aegyptiorum_interpretatio
17. http://www.linguistics.fi/julkaisut/SKY2006_1/1FK60.1.9.WIIK.pdf

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Magyarok koronája – valóság és misztérium

Aranyszarvas Füzetek 17/2010. és 32/számában közzétett cikk átdolgozott és kiegészített változata.
Képek: interneten közzétett szabad felhasználású képek átszerkesztésével.

Bevezetés

A magyarok Koronájáról, eredetéről és értelmezéséről olvasható vélemények igencsak eltérőek. Ezek megállapításaiban számos zavar, bizonytalanság és ellentmondás érzékelhető. Többségük kétséges, megválaszolatlan vagy bizonytalan feltételezés. Pillanatnyilag csak az biztos, hogy a koronát körbelengő legendákat… a tények… nem mindig igazolják, és a tetszetős hősi mítoszok sem képesek valóságot teremteni.

A Korona tudományos igényű elemzését és értelmezését nagyban hátráltatja, hogy nem érhetők el bizalommal használható – tudományos és szakmai, részletes és átfogó, leíró és ábrázoló – megalapozott vizsgálati eredmények. Olyanok, amelyek nem adnának táptalajt a képzelgéseken alapuló téveszmék elterjedéséhez, a valótlan eszmék és illúziók életben tartásához.

1. Diadém – A bizánci stílusú koronarész

Korona alsó részének ikonjai

A Korona alsó része – bár ezt több kutató kétségbe vonja – bizánci női diadémot formál (lásd: 1. kiegészítés). Zománcképei (ikonjai) is bizánci stílusban készültek, görög nyelvű feliratokkal, kánoni rövidítésekkel. Íme, a Korona alsó részén található ikonok rövid leírása és értelmezése:

1. ikon: „Ⓘ꙰Ⓧ꙰„. Kiírásban: Ιησούς Χριστός = Jézus Krisztus, a földi Pantokrátor.
Jelmagyarázat: a kör = uralkodói jel (kartus), bizánci jellegzetesség.
Az ábrázolás VI. század utáni bizánci jellegzetességet mutat. A trón melletti két fa korai keresztény és gnosztikus hagyomány, nem bizánci kánon szerinti.

2. ikon: „Χ ΟΑΡ ΓΑΒΡΙΗΛ”, vagyis a „Gábriel arkangyal” név rövidítése.
Jelmagyarázat: Χ = keresztény, ΟΑΡ = arkangyal. Lándzsán fehér szirmok = élet.
Szárnyas, glóriás és lándzsás ábrázolása csak a V. századtól elterjedt el.
Mihály arkangyallal szembenéző ábrázolása csak a VI. századtól elterjedt el.

3. ikon: „Χ ΟΑΡ Χ ΜΙ”, vagyis a „Mihály arkangyal” név rövidítése.
Jelmagyarázat: Χ = keresztény, ΟΑΡ = arkangyal. Lándzsán sötét szirmok = halál.
Tisztelete: a V. századtól. Gábriel arkangyallal szembenéző szárnyas, glóriás és lándzsás ábrázolása csak a VI. századtól elterjedt el.

4. ikon: „Ⓐ ΔΗΜ’ΗΤΡΙΟς”, vagyis: „Szent Demeter”, a katona vértanú.
Jelmagyarázat: Ⓐ= Ὁ Ἅγιος = szent. Vörös lándzsa = hit védelmezője.
Vértanú †304k, egyik legtiszteltebb ortodox szent. Tisztelete: a V. századtól.
Lándzsás és páros ábrázolása Szent Györggyel a VII-IX. század között terjedt el.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

5. ikon: „Ⓐ ΓΕώΡΓΙΟς”, vagyis „Szent György”, a katona vértanú.
Jelmagyarázat: Ⓐ= Ὁ Ἅγιος = szent. Fekete lándzsa = gonosz üldözője.
Mártír †303k, leghíresebb katonai szent. Tisztelete: a VI. századtól.
Lándzsás és páros ábrázolása Szent Demeterrel a VII-IX. század között terjedt el.

6. ikon: „Ⓐ ΔΑΜΙΑΝΟ’ς„ vagyis „Szent Damján”, a gyógyító vértanú.
Jelmagyarázat: Ⓐ= Ὁ Ἅγιος = szent. Kezében tekercs = füves gyógyító.
Vértanú †303k, orvosok védőszentje. Tisztelete: a VI. századtól.
Páros ábrázolása Szent Kozmával és közös ünneplésük a VII. századtól terjedt el.

7. ikon: „Ⓐ ΚΟςΜΑ’ς„ vagyis „Szent Kozma”, a gyógyító vértanú.
Jelmagyarázat: Ⓐ= Ὁ Ἅγιος = szent. Kezében szike = sebész gyógyító.
Vértanú †303k, sebészek védőszentje. Tisztelete: a VI. századtól.
Páros ábrázolása Szent Damjánnal és közös ünneplésük a VII. századtól terjedt el.

8. ikon: Felirat: „K$\bar{\omega}$N BAςIΛEYς PωMAΊωN Ὁ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΗΤΟς”
Mai átírásban: KωN BAσIΛΕΎς PωMAΊωN Ὁ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝνΗΤΟς”
Felirat: „Konstantin / császár / római / ’a Bíborbanszületett /” Alkalmi beillesztés.
Uralkodó: VII. Konstantin (913–959). Glóriával, szentlelket jelképező császári vörös felirattal, hadi-győzelmi labarummal, tudás tekercsével, császári öltözetben.

9. ikon: Felirat: „ΓΕωBITZA’ς ΠΙςΤΟς ’ΚΡΑΛΗς ΤΟΥΡΚΙΑς”.
Mai átírásban: „ΓΕωBITZ Άς / ΠΙσΤΟς / ’ΚΡΑΛΗς /ΤΟΥΡΚΙΑς”.
Jelentés: „Geobitzas/hívő/király/Türkiáé”. Uralkodó: „Geobiztász” fejezetben…
Alkalmi beillesztés. Glória nélkül, sötétkék felirattal, a megtérést és újrakezdést jelképező Kelemen-kereszttel, erő kardjával, bizánci patrícius öltözetben.

10. ikon: Felirat: „$\bar{\text{X}}$ MIXH ’Χω ΠΙςΤΟς BAςIΛEYς PωMAΊωN O, Δ$\bar{\text{K}}$”;
Mai átírásban: MIXάΗλ / ’Χω / ΠισΤΌς / BAσIΛΕΎς / PωMAΊωN / Ὁ /ΔούΚας
Jelentés: + Mihály / már / hívő / császár / római / a’ Duk(ász) /
Uralkodó: VII. Mikhaél (1071-1078). Glóriával, szentlelket jelképező császári vörös felirattal, hadi-győzelmi labarummal, erő kardjával, császári öltözetben.

Szerkezeti vizsgálatok szerint a diadémon csak ez a 7 ikon az eredeti. Ebből 6 kép a párta övén, a lenti sorrendben, párjaikkal oldal-szimmetrikusan, Jézus-kép a homlok felett kiemelkedve.

Az alsó koronarész: VIII-XI. század közötti bizánci, női diadémot formál.
Az ikonok egyértelműen bizánci keresztény stílusban készültek (ikonográfiai jellegzetesség).
Hasonlóak a X. századi medálok rajzolatához (lásd: kiegészítés).

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

A diadém ikonjainak jellegzetességei:

1. ikon: Jézus-ábrázolás, gnosztikus fa-díszítés, VI-XI. századi jelkép, balkáni műhelymunka.

2-7. ikonok: - egy műhelyben és egy időben készülhettek, balkáni műhelymunka.
- nem készülhettek a VII. század előtti időkben (ábrázolás, felirat);

1-7. ikonok: - nem készülhettek a képrombolások időszakában (725–787 és 815–843 között);
- nem készülhettek a VII. század előtt és a X. század után (jellegzetesség, kánon).

8-9. ikonok: - párban készülhettek, más műhelyben és időben, mint az 1-7. ikonok.

10. ikon: - stílusában hasonló a 8-9. ikonhoz, hasonló műhelyben/technikával készülhetett.

8.

10.

9.

A Korona 8. és 9. képe alkalmi beillesztés. A 10. ikon utólagos képcsereként kerülhetett az eredetileg *más* kép helyére. Erre utal, hogy az ikon kivágása durva, mérethibás, és nem illeszkedik a foglalatba. Valamint, hogy a többi ikontól eltérően nem forrasztással, hanem szegecseléssel rögzítették.

Révai Péter koronaőr 1613.-ban készült feljegyzése miszerint a 10. ikon helyén eredetileg Szűz Máriát ábrázoló ikon volt. Ennek helyére szerelték VII. Mikhaél ikonját, feltehetően azért, mert a Korona felújítást igényelt (rongálás, szerelvények lazulása, sérülés, horpadás stb.).

Türkia királysága

A 9. ikon felirata: „Geobiztász, Türkia hívő királya”. Könnyen fordítható, de a Geobitzász és Turkia szavak értelmezésén érdemes elgondolkodni, mert itt rejlik a titok kulcsa!

Bíborbanszületett VII. Konstantin császár „A birodalom irányításáról” című művében ír a türkök által lakott és elfoglalt területekről, vagyis a 9. ikonon olvasható TOYPKIAç-ról:

„Türkia egész szállásterülete ahol van, azt mostanában az ott folyó folyók nevéről nevezik el. A folyók ezek: első folyó a Temes, második folyó a Tutisz, harmadik folyó a Maros, negyedik folyó a Körös, és ismét egy másik folyó a Tisza.” (40. fejezet)

„Longobárdok éltek Pannoniába, ahová a türkök nemrég betelepültek.” (27. fejezet)

„Türkök élnek a Duna túloldalán, Nagy Moravia földjén, és ezen oldalon, a Duna és Száva folyó között. (42. fejezet)

„A türkök közelében vannak keleti oldalon a bolgárok, ahol őket az Isztrosz folyó választja el, amelyet Dunának is neveznek, észak felé a besenyők, nyugatabbra a frankok, délfelé pedig a horvátok (40. fejezet)

Vagyis a X. század közepén Türkia szállásterülete = a Tiszántúl (Temestől-Túrig) és Erdély.
Türkök által megszállt területek: Pannonia és Nagy Moravia (Száva-Duna köz és Nyitra vidék).

KÖVETKEZTETÉS: „ΓΕωΒΙΤΖ Άç” király a Tiszántúl és Erdély uralkodója.

Türkia nem Ungária

Fontos tény, hogy a X. század végétől a magyar királyok címe már nem „türkia királya”, hanem „ouggria királya”, vagy „ungarok királya”. Bizonyíték erre a Veszprém-völgyi apáca-monostor görög (997-1002.), vagy a Pannonhalmi latin nyelvű (1001.) alapító levele. Vagy egyszerűbben és archaikusabban PANNONIA feliratot használják a pénzérméken, pecséteken.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

KÖVETKEZTETÉS: „ΓΕωBITZ Άς” király a X. század vége előtt uralkodott.

Geobitzász király

Legtöbb kutató és szövegmagyarázó a ΓΕωBITZ Άς szót személynévnek tekinti, és próbálja azt valamely akkori uralkodóval kapcsolatba hozni. Ugyanakkor, ez a módszer kétséget ébreszthet, ugyanis, a szó eleji ΓΕω- (föld-) előtag egyértelműen szóösszetételre utal. A szó végén álló Άς pedig főnévképző (amely általában személyt megjelölő szót képez). Az Ας végződés lehetne egy nőnemű főnév 1. szám birtokos esete is, de ez esetben a birtok-szó hiányzik.

BITZA (*βίτσα*, vitsa) = ostor, vessző, rúd, pálca, ág, termés, fűzfa (ógörög);
(βιτζα, vitsa, vitca, vica) = halom, magaslat, meredek part (preszlav);

ΓΕωBITZ Άς = föld-vezérlő, föld-ágas, föld-halmi, = országló, „gyula”, erdőelvi;

KÖVETKEZTETÉS: ΓΕωBITZ Άς király a dombos, folyóvölgyeket uralta.
A 9. számú ikon az erdélyi gyulát is ábrázolhatja.

Bíborbanszületett Konstantin császár

A 8. ikon felirata Bíborbanszületett Konstantin római (bizánci) császárra utal. Ilyen néven két bizánci császár is ismert, VIII. Konstantin (1025–1028) és VII. Konstantin (913–959) császárok.

Nem valószínű, hogy az ikon VIII. Konstantin császárt ábrázolná, ugyanis a rendkívül rövid uralkodása idején már I. István magyar király uralkodott, aki:
- már nem türkia királya, hanem az ouggoria királya címet viselte;
- a római hitet tette hivatalossá, ilyen egyházi rendet építtetett ki;
- a bizánci irányzatot visszaszorította, híveiket átkeresztelésre kötelezte;
- a bizánciakkal rokonszenvező főurakat, törzsfőket leverte;
- a bizánci hitű Ajtony vezér ellen már készítette hadait.

VII. Konstantin császár ábrázolása sokkal valószínűbb, mert uralkodása idején szövetségre lépett Zombor gyulával, a türkök szállásterületének fővezérével, aki:
- seregeivel nem volt hajlandó részt venni a Bizánc elleni támadásokban;
- felvette a keresztséget (maga Konstantin keresztelte meg);
- barátsággal hálálta meg a kitüntető római patríciusi címet;
- Hierotheosz szerzetessel létrehozatta a türkiai püspökséget;
- segítette a kereszténység terjesztését, kiváltotta a bizánci keresztény rabokat;
- Sarolt és Karolt nevű is lányait megkereszteltette;
- Géza fejedelemhez adta feleségül Sarolt lányát, aki I. István király anyja.

KÖVETKEZTETÉS: 8. ikon VII. Konstantin bizánci császárt ábrázolja.
9. ikon Zombor gyulát, Tiszántúl-Erdély uralkodóját ábrázolhatja.

FELTÉTELEZÉS: a diadém Sarolt keresztségi fejdísze is lehetett. Ez megmagyarázná a bizánci uralkodó-egyházfőt (Konstantin császár) és a szövetségesét (Zombor gyula) ábrázoló ikonok alkalmi beillesztését. Ez erősítené azt a Révai-féle állítást, hogy az eredeti 11. ikon = Szűz Máriát ábrázolta.

KIEGÉSZÍTÉS: mivel Sarolt később Géza fejedelem felesége lett, így a diadém megőrződhetett, és később a felső latin stílusú kiegészítéssel koronává alakíthatták.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Diadém legendája

I. István magyar király szentté avatásának előkészítéséhez kötődő, 1083. körüli összeállított „Szent István király nagy legendája” – István 1000-ik évi koronázásán – említést tesz egy király-avató diadémról…

> „Atyja halála után az ötödik évben – így akarta az isteni kegyelem – elhozták az apostoli áldás levelét, s miközben a püspökök és a papság, az ispánok és a nép egybehangzó magasztalásukat fennen kiáltozták, Isten kedveltjei, István, királlyá választatott, s az olajkenettel felkenve a királyi méltóság diadémával szerencsésen megkoronáztatott.”

E legenda nem említi, hogy a diadémot – a pápa küldte volna. Holott, egy ilyen nagy jelentőségű esemény igencsak erősítette volna az I. István körül akkor kialakítandó „szent kultuszt”.

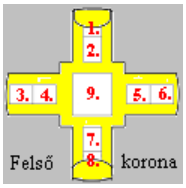
A XII. századi „Szent István király legendája Hartvik püspöktől” már azt írja, hogy a diadémos koronát Szilveszter pápa küldte I. Istvánnak koronázásához. Ennek valótlanságáról később…

KÖVETKEZTETÉS: lehetséges, hogy a Korona abroncsa Sarolt diadémjából készülhetett.

2. Boltozat – A latin stílusú koronarész

Több szerző latin koronaként említi, de a felső rész önmagában nem alkalmas koronának.

Korona felső részének ikonjai

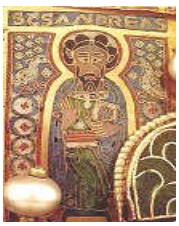
A keresztpántok apostol-ikonjai: félalakosak, tükörszerűek, kevert stílust (gót, longobárd, szaracén, katar) stílust képviselnek, latin nyelvű felírással. Az ikonon ábrázolt apostol-szentek mindegyike – korabeli legendák szerint – az akkori keresztény világ valamely területén hittérítő tevékenységet végzett. Őket a keleti és nyugati keresztény irányzatok legendáriumai egyaránt elismerik.

1. ikon: „S̄C̄S̄T̄OMΛS”, vagyis: **S**an**C**tu**S TOMAS**
Szent Tamás, a pártusok, indiaiak térítője.
Tisztelete: VII. századtól. Háttere a Fülöp-ikonéhoz hasonló.
A szent = **s**an**c**tu**s** szó **SCS** rövidítése. V. századtól elterjedt el bizánci hatásra.
A latin **T** *betű* a görög τ-hoz hasonló írásmódja: bizánci vagy gót hatásra utal.
A latin **A** betű helyett az Λ betű jelölés használata: kelet gót hatásra utal.

2. ikon: Felirat: „S̄C̄S̄IΛCOBVS”, vagyis: **S**an**C**tu**S IACOBVS**
Szent Jakab, a jeruzsálemi egyház feje, legenda szerint „hispániaiak” térítője.
Kereszttel és tóratekerccsel. Tisztelete: VII. századtól.
A **J** betű **I** betűvel írva: VIII. század előtti latin írásmód.
A latin **A** betű helyett az Λ betű jelölés használata: kelet gót hatást jelez.
Az **U** hang **V** formájú jelölése: nem Karoling-latin írásmódra utal.

3. ikon: „S̄C̄SΛNDREΛS”, vagyis: **S**an**C**tu**S ANDREAS**
Szent András a szkíták térítője.
Bibliával és szent írásokkal.
Tisztelete: IV. századtól. Háttere a Bertalan ikonéhoz hasonló.
Az **A** betű egyszerűsített ʌ jelöléssel: gót és kopt jellegű egyszerűsítés.
Az **AN** latin betűk összevont ΛN írás-jelölése: keleti gót hatást tükröz.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

4. ikon: „S̄CSPETRVS”, vagyis: **S**an**C**tu**S PETRVS**
Szent Péter, a római zsidók és máshitűek térítője.
Tóratekercccsel és a mennyország kulcsaival.
Tisztelete: III. századtól.
Háttere rokon a szintén zsidó-keresztény Jakab apostol ikon-hátterével.
Az **U** hang **V** formájú jelölése: nem nyugat-európai (Karoling) írásmódra utal.

5. ikon: „S̄CSPA̲VLL$_I$S”, vagyis: **S**an**C**tu**S PAVL**U**S**
Szent Pál, a kisázsiai és balkáni görögök és más népek térítője. Kezében biblia.
Az **A** betű A̲ jellel írása: a X. századtól tűnik fel (bizánci hatás).
Az L$_I$ = Y, ami balkáni átírás (Pavlys). Esetleg valamilyen sajátos ligatúra.
Vagy grúz-örmény i=L$_I$ betű (Paulis), Kaukázusból települt pavlikenik hozadéka.
Az **U** hang **V** formájú jelölése: nem nyugat-európai (Karoling) írásmódra utal.

6. ikon: „S̄CSPHILIPVS”, vagyis: **S**an**C**tu**S PHILIPVS**
Szent Fülöp, az anatóliaiak, és az India felé menekült „szíriaiak” térítője.
Kezében könyvvel és kenyérrel.
Háttere a Tamás-ikonéhoz hasonló.
Tisztelete: VI. századtól.
Az **U** hang **V** formájú jelölése: nem nyugat-európai (Karoling) írásmódra utal.

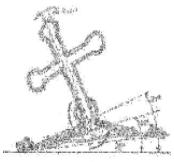
7. ikon: „S̄CSIŌhS”, vagyis: **S**an**C**tu**S IOh**Ane**S**
Szent János, a kis-ázsiai partvidékiek térítője.
Kezében biblia. Háttere a pogány térítő Pálléhoz hasonló.
Tisztelete: III-IV. századtól.
A **H**=**h** kisbetűs átírás a VII. századtól terjedt el, de utalhat gót hatásra is.
Egyszerűsítő írásmód a VIII-XI. századtól terjedt el, főleg érmeken gyakori.

8. ikon: Állítólagos felirat: „SCSBΛRTHOLO”,
Szent Bertalan, a kaukázusiak térítője. A IX. század óta tekintik szentnek.
Ez az ikon nem látható, mivel az alsó korona Jézus-kép teljes mértékben takarja. A közzétett rajz kétséges, mivel: az „SCS” rövidítésnél az S-feletti vonal hiányzik. Állítólag: Rauscher Lajos 1880. május 9-10.-én rajzolta le, az Ipolyi Arnold által vezetett koronaszemlén. Az ikonról kép nem elérhető.

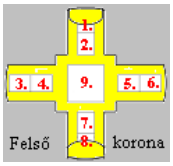
9. ikon: a koronatetőn elhelyezkedő Pantokrátor ikon. A többi latin feliratú ikonoktól eltérően stílusa az alsó (görög) koronarész Jézus-ikonjához hasonló. Felirata: a bizánci ikonográfiában szokásos ⓘⓒ ⓧⓒ rövidítések helyett = Nap és fekvő Félhold. Ez Mithrász vagy VIII. század utáni balkáni bogumil szimbólum.

Kereszt: a korona stílusától idegen, valószínűleg pótlás. Az eredeti kereszt egyenesen állhatott, ahogy a hasonló bizánci koronákon is. Erre utal a Korona abroncs-tetejének aszimmetrikus meghajlása és Pantokrátor-kép alapzat torzulása. A meghajlás-repedés erőszakos hatásra és szerelésre utal.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Némely lengyel krónika szerint az eredeti keresztet Jagelló Izabella magyar királyné vette le a Koronáról, mielőtt azt át kellett adnia (1551-ben) I. Ferdinánd magyar királynak. Hogy magánál tartsa annak erejét. A kereszt állítólag fiához, János Zsigmondhoz, az első erdélyi fejedelemhez került. Így az új keresztet már a Habsburgok helyezték rá (1551-1663 között). Talán igaz…

Ikonok sorrendje: felülről nézve a nyolc apostolok elhelyezkedése…

Felső sorban (2. 4. 5. 7.) = a római birodalmon belül térítő apostolok.
Alsó sorban (1. 3. 6. 8. ikonokon) = a római birodalmon kívüli térítők.
Hiányzó 4 apostol életét az egyház már akkor is „túl legendásnak” tartotta.

Előre tekintő apostolok:	János a kisázsiaiak, és Bertalan, a kaukázusiak térítője.
Jobbra tekintő apostolok:	Péter a rómaiak, és András, a szkíták térítője.
Balra tekintő apostolok:	Pál a görögök és Fülöp, a szírek térítője.
Hátra tekintő apostolok:	Jakab a zsidók és Tamás, a pártusok térítője.
Felfelé tekintő Pantokrátor:	Világ Ura – bogumil hit szerint.

A felső koronarész (boltozat) szerkezete arra utal, hogy a bizánci császári koronáktól eltérően nem lehetett önálló korona, hanem az alsó koronához készített tudatos kiegészítés, valamint:

Ikonok, sík képek:
- nem domború felületre készülhettek (nem ehhez a koronához);
- a VIII-X. században készülhettek.

1-8. számú ikonok:
- nem származhattak közvetlen karoling vagy bizánci egyházi körből;
- latin nyelven íródtak, enyhe bizánci, osztrogót és pavliken behatással;
- háttér mintázata némileg arabos (szaracén?) díszítéssel;
- közel egy időben és helyen készültek;

9. számú felső ikon:
- bizánci stílusú, gnosztikus díszítésre utaló ábrázolással;
- a Nap és Hold jele akkoriban eretneknek számító bogumil jelkép;
- technikája és kialakítása az abroncs ikonjaihoz hasonló;
- az alsó koronarész Jézus ikonjával mutat hasonlóságot;
- megfúrása utólag történt (kép nem e célra készült);
- bizánci hatású bogumil műhelyben készülhetett.

Felső ikon

Alsó ikon

Alsó és felső koronarész Pantokrátor ikonoknak hasonlósága csak látszólagos, ugyanis:
Felső ikonon = gót-longobárd stílus = fekete öltözet, berakásos fekete trón, ornamenses ciprusfa, Nap és Hold.
Alsó ikonon = bizánci stílus = bíbor öltözet, ékköves arany trón, ékkövekkel kirakott ciprusfa, Jézus-monogram.

Kereszt szerkezete:
- dőlése nem tudatos, hanem erőszakos behatás következménye;
- a kereszt stílusa a koronától teljesen idegen, későbbi beillesztés.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az 1-8 számú ikonok:
- itáliai-horvát befolyási övezetben készülhettek a X. században;
- latin nyelvű, szaracén és osztrogót behatás;
- ereklyetartó vagy könyvtábla díszítésére készülhettek;
- származási hely lehet, pl.: Raguza, Zára, Velence, Bari, Brindisi.

A 9. számú ikonkép:
- bizánci, bogumil-patharén műhelyben készülhetett, X. században;
- eredetileg enkolpion, függőikon, diadémdísz céljára;
- származási hely lehet, pl.: Raska, Velence, Ravenna.

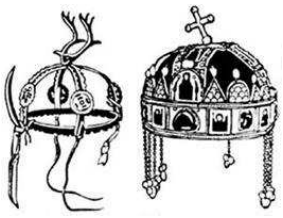
©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

3. Korona – A magyarság szimbóluma

Eretnek korona

A magyarok koronája – a Korona – egyesíti a római, konstantinápolyi és gnosztikus keresztény irányzatok közös szimbolikáját. Némi manicheista és pogány hatásokkal, kerülve a direkt zsidó és muszlim utalásokat. Ezért feltételezhető, hogy a koronát: magyar uralkodói megrendelésre, különböző ereklyékből, hazai műhelyben, titokban állították össze, egységes hatalmi jelképként.

Mivel a teljes korona ütközik a latin és bizánci egyházi kánon (IX-XI.) előírásaival egyaránt, sőt egyes ábrázolásai kifejezetten eretnekek, ezért joggal vélelmezhető, hogy a Korona:

- nem készülhetett római vagy bizánci egyházi megrendelésre;
- nem szolgálhatott ilyen vallási célokra, szertartásokra;
- nem készülhetett egyházi vagy idegen uralkodói örvös műhelyben;
- nem kerülhetett idegen, hitetlen és avatatlan keze alá;
- csak bizonyos alkalmakkor és kiválasztottak előtt volt bemutatható;
- csak szigorúan szabályozott szertartásokon használhatták.

E vélekedést erősíti, hogy az apostoli kettős kereszt hatalmával bíró uralkodók = egyúttal országuk egyházának főpapi hatalmával is bírtak. E királyokat a népeik, Isten (Ég) által felkent uralkodónak tekintették, egyfajta helyi-földi helytartójuknak, hit védelmezőjének. E hatalommal ruházták fel a magyar Koronát, így biztosítva e különleges erő legitim továbbadhatóságát.

A XII. századi „Szent István király legendája **Hartvik** püspöktől” így ír a Koronáról (kivonat):

> „Épp ez időben fogadta el Miesko, a lengyelek fejedelme övéivel a keresztény hitet, s a római szék elöljárójához követeket küldve kérte, hogy apostoli áldással támogassák, és királyi diadémával koszorúzzák. Kérésére a pápa rábólintott, s már egy jeles mívű koronát csináltatott, melyet néki áldásával s a királyi dicső ranggal elküldeni szándékozott. De…, elhatározta, hogy sokkal inkább választottját, Istvánt ékesíti szerencsésen e világi koronával, majd azután ugyancsak őt díszíti fel még szerencsésebben az örökkévalóval…
>
> Elhozták hát az apostoli áldás levelét a koronával és a kereszttel együtt, s miközben a püspökök és a papság, az ispánok és a nép egybehangzó magasztalásukat fennen kiáltozták, Isten kedveltjét, István királyt olajkenettel felkenve a királyi méltóság diadémjával szerencsésen megkoronázták.”

A legenda azért valószínűtlen, mert I. István koronázásakor Miesko lengyel király már régen halott volt. Az is elképzelhetetlen, hogy a pápa olyan koronát küldjön keresztény uralkodónak, amely eretnek jelképekkel bír, sőt vallási vetélytársának (bizánci egyháznak) kánonját is viseli. A legenda hitelességét eleve rontja, ha egy legendát, királyi megrendelésre és majd száz évvel az esemény után készíttetnek, és gyermekes csodákkal próbálják igazolni a meg nem történteket.

FELTÉTELEZÉS:
- a Koronát már meglévő ötvösmunkákból és ikonokból állították össze;
- a Koronát bizánci diadém alapra építették, egyes ikonokat aktualizálva;
- a Korona tudatosan egyesíti a kelet, nyugati és bogumil irányzatokat;
- a Korona valószínű készítésének helye, ideje = Esztergom, 972-997k.

Alsó korona – Párta szimbolikája

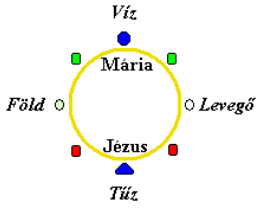
Az alsó korona (nyitott női diadém) földi létet jelképezheti, a világ nőies jellegét hangsúlyozva. A elülső oldali 3 ikon = a földi hatalom isteni erőit jeleníti meg, ahol:
- Jézus ikonja a földi lét feletti uralmat jelképezi, az ég és föld közötti kapcsolatot;
- Gábor és Mihály arkangyal az égi és földi erők egységének irányítására és őrzésére utal;
- Jézus, Gábor és Mihály hármas ábrázolása az égi és földi béke egységét szimbolizálhatják.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Az oldalsó 4 ikon = a földi lét alapvető mozzanatait jeleníti meg, ahol:
- Szent György és Demeter: a földi év küzdelmi, nyári időszakára utal;
- Szent Kozma és Damján: a földi év nyugalmi, téli időszakára utal.

A hátoldali 3 ikon = az isteni erő által adományozott földi hatalomra utal, ahol:
- Szűz Mária eredeti ikonja: a földi élet forrását jelképezi, a Földanyát (Boldogasszonyt);
- Bizánc császárának ikonja: a kereszténység hatalmára utal;
- Türkia királyának ikonja: a „pogányság” befogadására utal.

Szűz Mária és a két uralkodó hármasa = a fogadalmuk megerősítésére, együttműködésére utal.

Az ikonok között egy-egy nagyméretű színes ékkő.
A 4 téglalap alakú kövek = a világ 4 tartóoszlopát szimbolizálják.
A mellső oszlopok – vörösek = az erőt, hatalmat, tisztulást jelképezik.
A hátsó oszlopok – zöldek = a befogadást, kitartás és nyugalmat.
A kék Δ és O = a szent tűz (fiú) és a szent víz (nő, anya) jelképe.
A zöld O = a föld, az színtelen O = a levegő szimbóluma.

Eredetileg az abroncson alul-felül 153-153 gyöngy volt, utalhat János evangéliumára (21.10-11):

> „Jézus szólt nekik: „Hozzatok a halból, amit most fogtatok.” Péter visszament, és partra vonta a hálót, amely tele volt nagy hallal, szám szerint százötvenhárommal, s bár ennyi volt benne, nem szakadt el a háló.

A párta hátulsó felső peremén két oldalt kitűzött 9-9 gyöngy = jelképezi az égi teljességet, a teremtett dolgok tökéletességét, tudás elérésének fokozatait (sámánlétra kilenc fokát).

Az alsó korona eredetileg 7 csüngője gyöngysoron függött, melyeket 3-as drágakőfoglalatok alkotnak. Minden foglalat F-rovásjel [⊕] alakú, ami lehet antik Föld-jel, gnosztikus szimbólum, vagy bogumil körkereszt, vagyis szimbolizálhatják:
- a 7 honfoglaló törzset és területét;
- az ország-teremtés tökéletességét;
- 7 fő erényt (hit, remény, szeretet, bölcsesség, bátorság, igazságosság, mérsékletesség).

Kimutatható, hogy ezeket a csüngőket a XI. század első felében (a törzsi rendszer felszámolása után) 5 láncon függő csüngőre cserélték, amely az akkori fogalmak szerint szimbolizálhatta:
- a korona 5 dukátusát (létrehozott hercegséget): Nyitrai, Somogyi, Hevesi, Bihari, Erdélyi;
- a korona 5 fő terület-részét: Pannónia, Felföld, Alföld, Erdőelve, Délvidék.

Az alsó korona elülső részén, a felső pártarész jelképeinek értelmezése:
- a 4 ∧ alakzat = 4 vizeket és kincseket adó hegységek;
- a 4 ∩ alakzat = 4 négy folyó és vízgyűjtő területei.

Kék-zöldes filigrán-csúcs jelöli a hegyeket. A vörös filigrán a nagyobb, a fehér pedig a kisebb folyókat. Ezek egyúttal megjelölik a Kárpát-medence területét, vagyis:
- a 4 ∧ fő hegység = Szarmata-hegyek (ÉNy-Kárpátok), Kárpát-hegyek (ÉK-Kárpátok), Havas-hegyek (D-Kárpátok), Karni-Alpok;
- a 4 ∩ főfolyó = Duna, Tisza, Dráva, Száva.

Felső korona – Boltozat szimbolikája

Felső korona (fedett koronarész) =	a férfias jellegű, uralkodó égi-szellemi világot jelképezi.
Korona felső részének 4 pántja =	a négy világtájra utal (felülnézetben a Föld ⊕ jeltét adva).
Keresztpántok 8 apostol ikonja =	a kereszténység világi elterjesztését fejezi ki.
Pantokrátor, Nappal és Holddal =	a Teremtőt, a világmindenség urát jelképezi.
Pantokrátorból „kinövő” kereszt =	a „világteremtő ereje”, (stilizált életfa).

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Teljes korona – A Korona

A korona: a kárpát-medencei magyarság egyedi, sajátos, szakrális és misztikus ereklyéje.

Egyedi = mert hasonló korona a középkori (és mai) monarchiáknál nem ismert;
Sajátos = mert nemcsak uralkodói jogokat ad, hanem kötelezettségeket is;
Szakrális = mert csak a király nyilvános-vallási beavatásakor használható;
Misztikus = mert „természetfeletti jogot és erőt" tulajdonítanak neki;
Ereklye = mert a magyarság területi és társadalmi egységét testesíti meg.

A Korona jelképezi a magyarság életterét, államiságát, alkotó népeinek hitvallását. Kinyilvánítva viselőjének „Ég által is szentesített" hatalmát, megszabva jogait és kötelességeit. A Korona szakrális királyavató funkciója (más célra használati tilalma) a X. századi bizánci uralkodók „felkenési" és a sztyeppei „vezető beavatási" szokások archaikus ötvözete.

Misztérium és valóság

Bíborbanszületett VII. Konstantin bizánci császár „*A birodalom irányításáról*" című művének 13. fejezete több olyan útmutatást (intelmet) is tartalmaz, amely megvilágíthatja a Korona eredetét, és értetővé teheti annak sajátosan szakrális jellegét (kivonatos idézet a műből)…

„Ha valamikor szükséges és kérik, vagy a kazárok, vagy a türkök, vagy akár a ruszok, esetleg valamilyen más nép az északiak és szkíták közül – ahogy ez gyakran megesik – küldjetek nekik valamit a császári öltözetek vagy fejdíszek közül, vagy a palástokból…"

… megköszönve valamilyen szolgálatot vagy szolgáltatást és azt kell mondanod: „Ezek a palástok és fejdíszek nem emberek által készültek, nem emberi elme által kigondoltak és kidolgozottak, hanem, ahogy mi a szent ősi vésett feliratokról megtudtuk…

…mikor Isten ezt megalkotta Nagy Konstantin uralkodónak, az első keresztény uralkodónak, elküldte neki angyalai útján ezeket a palástokat és fejdíszeket, és megparancsolta neki, hogy helyezze el azokat az Úristen szent templomába, amely átszellemül a szent bölcsesség valódi igaz tudásának nevében, és nem minden nap megjelenni benne, hanem csak az össznépi nagy uralkodói ünnepeken. Ezért, isteni parancsra elhelyezte azokat, a szent oltár fölé a székesegyház szentélyében és az egyház díszére. Az egyéb uralkodói öltözékek és díszek rendben a szent oltár fölé elhelyezve.

Mikor beköszönt Jézus Krisztus úristenünk ünnepe, az egyház feje válassza ki ezen öltözetek és fejdíszek közül a szükségeset és az alkalomhoz illőt, és küldje el az uralkodónak, aki az úgy ölti magára, mint Isten rabja és szolgája, de csak a körmenet idejére, és a szertartás után azokat visszaviszik a templombába, és abban őrzik.

Mi több, van egy átok a szent és nagy Konstantin uralkodótól, Isten egyházának szent oltára fölé felírva, amint azt Isten megparancsolta néki angyala útján, hogy ha az uralkodó valamely okból vagy körülmény miatt, komolytalan szeszélyből valamit onnan elvisz, hogy azt magára öltse vagy másnak adja, akkor legyen ő kiközösítve és az egyházból kiűzetve, mint Isten parancsolatainak ellensége.

Ha pedig merészelne másikat készíttetni, hasonlót, akkor az egyház azt kobozza is el azt, az összes püspök és szinódus ilyen követelésére. Nincs joga sem az uralkodónak, sem az egyház fejének, sem valamiféle más barát ezekhez az öltözetekhez és fejdíszekhez, az Isten szent egyházán kívül. Hatalmas rettenet terhe függjön a betolakodó felett, aki megszegi ezen isteni előírásokat.

Így történt, hogy egy Leó nevezetű uralkodó, aki Kazáriából vett feleséget, egy átgondolatlan arrogáns rohamában elvitt egyet e fejékek közül, amikor nem volt uralkodói ünnep, és az egyház vezetőjének beleegyezése nélkül magára öltötte. Azonnal kifekélyesedett a homloka, és, kínozva végkimerültségig, szánalmas módon tengette életét, halála idejének eljöveteléig.

Minthogy az ily' vakmerőséget gyorsan követte a büntetés, azóta szabállyá vált, hogy az uralkodó, mielőtt megkoronázzák, megesküszik és kinyilvánítja, hogy nem semmit merészel tenni vagy gondolni, az előtte elfogadottak és a régi idők hagyományai ellenére. Csak akkor koronáztassák meg az egyház feje által, és hajtsák végre és teljesítsék azt a beköszöntő ünnephez megfelelően."

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Jelentős párhuzam érzékelhető „Bíborbanszületett Konstantin intelme” és a magyarok koronájához kötődő koronázási hagyományok között, amelyek rituáléi évszázadokon át megőrződtek. Ezért képes még mindig szakrális erejével hatni.

Történelmi szükségszerűség

A IX századtól a keleti- és nyugat római (bizánci és latin) keresztény irányzat között a feszültség egyre inkább kiéleződött. A két keresztény irányzat – valójában két hatalmi-politikai szerveződés (bizánci és frank), amely egymástól fokozatosan távolodott. Mivel a Kárpát-medence éppen a „súrlódásuk” választóvonalába esett, ezért az itteni népességek is megosztottá váltak.

Jól érzékeltetik ezt a megosztottságot és alkalmazkodási kényszert a X. századi állapotok. Több magyar vezér is felvette a bizánci keresztséget, sőt szövetséget is kötöttek. Egy részük (mint Zombor gyula) bizánci barát keresztény maradt, mások megmaradtak keresztelt pogánynak és tovább fosztogatták a bizánci tartományokat is. Némelyek érdekből megkeresztelkedtek nyugati módra is (gyakran kényszerből), de ez sem zavarta őket ősi hitük gyakorlásában.

Például, Géza fejedelem – ősi hitét megtartva – felvette a nyugati kereszténységet, behódolt Rómának és a bajoroknak. Felesége (Sarolt), pedig lelkes bizánci kereszténynéként (időnként pogány kilengésekkel) az Új Róma terjeszkedését még kolostor alapításával is segítette. Közben a testőrségük egy része izmaelita, mani-hívő volt, a lakosság többsége pedig pogány és más hitű.

Miközben a keleti és nyugati „igaz keresztény” egyház egymásra acsarkodott, a hit ellenségének kikiáltott délvidéki eretnekek (bogumilok, pauliciusok) és felföldi pogányok – nyugodtan gyakorolhatták vallásukat, igazodva az viszonylag gyakran változó hatalmi-egyházi széljáráshoz.

A Korona egy egészként jelenítette meg a keleti, nyugati és gnosztikus keresztény irányzatot. Jelképezve a három hit és népesség összetartozását. Vagyis, a magyar király mindhárom hitű népének megóvására vállalt kötelezettséget. Példa erre a székelyek áttelepítése, nyugati végekről Erdélybe. Ennek egyik célja lehetett, hogy elkerüljék azt a külső egyházi üldöztetést, amelyet a balkáni (horvát, bosnyák) bogumiloknak kellett elszenvedniük a XIII. század elejétől.

Leszámítva a Kárpát-medencén belüli térítésnek álcázott hatalmi harcokat, a török előretöréséig ez viszonylag teljesült. De a Korona sérülésével, keresztjének elvesztésével és a vérbeli magyar királyok sorának megszakadásával – a Korona elvesztette erejét. De ez már egy újabb legenda…

Tények és tévhitek

A magyarok Koronája – a Szent Korona – titokzatossága szinte vonzza az olyan hírnévre vágyó legendagyártókat, és a dicső múltat szépítő szakértőket, akiket nem zavarnak meg a tények. Íme, néhány népszerű elmélet, amely egyre terjed, holott némi gondolkodással azonnal cáfolható.

A Koronát, pártusok készítették!
Ellenérv: pártusok a III. századig éltek. Így nem dolgozhattak VII-X. századi stílusban.

A Korona kaukázusi műhelyben készült.
Ellenérv: ennek ellentmond a stílusárnyalat (balkáni bogumil, itáliai gót, szaracén, kopt).

A Korona első viselője Attila király volt! Vagy testvére, Buda…
Ellenérv: egy V. századi uralkodó nem viselhetett VIII-XI. századi koronát.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

Attila koronáján – egyes ikonok helyében – más ikonok is voltak.
Ellenérv: a mai ikonok egyike sem lehetett azon a koronán. Vagyis, az már más korona.

Konstantin és Geobitzasz páros helyén eredetileg Attila és Buda volt látható.
Ellenérv: ez nem lehetséges, mert a szentek ikonjai több mint száz évvel későbbiek.

A „Geobitzasz” a magyar Géza név bizánci formája.
Ellenérv: nem lelhető fel ezt igazoló adat, forrás.

Ezt a koronát királyi koronázásra küldték.
Ellenérv: női diadém eretnek jelképekkel… egy királynak – vérig sértő ajándék.

A Korona keresztjének ilyen ferdén kell állnia!
Ellenérv: az abroncsok megrogyottak. Helyreigazításuk után a kereszt egyenesen állna.

A Koronát I. István király kapta II. Szilveszter (999-1003) pápától.
Ellenérv: nyugati egyház feje nem küldhetett keleti-gnosztikus díszítésű koronát.

I. István király a koronát Máriának felajánlotta (1038. augusztus 15.)
Ellenérv: erre nincs bizonyító adat.

A Korona I. Géza királynak (1074-1077) készült, bizánci segédlettel.
Ellenérv: egyházszakadás (1054) után kizárt egy bizánci-latin-bogumil korona.

Kiegészítés

1. Korona alsó része = bizánci császárnők és császárnék ünnepi diadémjai a VIII-XI. században.

Theodóra
VI. század

Eiréne
VIII. század

Maria
IX. század

Theofána
IX. század

Theodóra
X. század

Zoé
XI. század

Eiréne (Piroska)
XI. század

2. Pantokrátor ikon cédrus-ábrázolás = kora keresztény és gnosztikus faábrázolási sajátosság

Jézus ikon
ókeresztény
V. sz. Róma

Életfa minta
kopt textil
V. sz. Tunisz?

Jeruzsálem képe
kora bizánci
VI. sz. Ravenna

Nyár allegóriája
nabateus keresztény
VI. sz. Petra

Medence-dísz
kora bizánci
VI. sz. Nikopolis

Igazság+Szerénység
Monomachos korona
XI. sz. Nyitra-Ivánka

3. Diadém ikonok hasonmásai = a XI. század végén készült bizánci medalionok pontosabb rajzolatúak és finomabb technikára utalnak, mint a magyar korona abroncsának ikonjai. Ez is megerősíti azt a vélekedést, hogy a magyar korona alsó ikonjai a XI. század előtt készülhettek.

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve

4. Szűz Máriát két uralkodó köszönti = a bizánci uralkodói ikonográfiában olyan ábrázolás, ahol „Szűz Mária és gyermek Jézus színe előtt” két uralkodó tesz tiszteletet, köt fogadalmat.

5. ΓΕωΒΙΤΖ Άς = Nagybiccsés?

Neve utalhat konkrét területre is. Sok ilyen nevű település, hely és folyó van a Kárpát-medencében és környékén (Bitza, Bicău, Bica, Bic, Bicca, Vitca, Vica, Visa, Vinca, Vinica stb.). Mind dombra épült település.

Például: a Nyitra-vidéki Nagybiccse (Bytča), amelyet 1234-ben „terra Bycha”-ként említenek (latinul), ami ógörögül = ΓΕωΒΙΤΖΑς.

6. Nap és Hold szimbólum = bogumilok vallási jelképe, akik tömegesen éltek (IX-XIV. században) a Dunántúl végein, Alvidéken és Ny-balkáni tartományokban, Erdélyben és Moldvában. E szimbólum fennmaradt a székely, csángó, őrségi és palóc népek hagyományaiban.

Mithrász relief
szentély
III. sz. Róma

Szentély boltozat
ős-keresztény
IV. sz. Théba

Katakomba oltár
bogumil szentély
IX. sz. Jajce

Mennyezeti kazetta
erdélyi katolikus
XIII. sz. Szentsimon

Decani kapurelief
szerb ortodox
XIV. sz. Koszovó

Székely címer
református
XVI. sz. Beszterce

Főbb források

1. Magyar Szent Korona. http://lexikon.katolikus.hu/M/Magyar%20Szent%20Korona.html
2. Bíborbanszületett Konstantin: De Administrando Imperio, 13. fejezet (948-952. körül) http://www.vostlit.info/Texts/rus11/Konst_Bagr_2/frametext13.htm,
3. Szent István király nagy legendája http://ehumana.hu/arpad/szoveg/eg03.htm,
4. Szent István király legendája Hartvik püspöktől: http://www.szkosz.com/node/1895
5. Bonfini: Magyar történelem tizedei. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyar-tortenelem/adatok.html
6. Szimbólumtár. http://www.balassikiado.hu/BB/netre/Net_szimbolum/szimbolumszotar.htm#h%C3%A9t
7. Szent korona eredete. http://www.karuna.hu/letoltesek_elemek/magyarsag/szent_korona_szimbolumok_jelentesei.pdf

©Farkas László, 2013. MEK közzététel engedélyezve